

ΤΟ ΔΟΝΤΙ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΤΕΥΧΟΣ 49 • ΤΙΜΗ 4 ΕΥΡΩ

Lee Breuer

Είμαι ένας συναισθηματικός
μεταμοντέρνος

**Οδοιπορικό
στο Λίβανο**

Με τους Γιατρούς
Χωρίς Σύνορα

Κινηματογραφικά
Σεμινάρια 2005 - 2006

Η ταινία

VIA Technology

Animation

Web Applications

Print

Αναπαραγωγή CD - CD-ROM's - DVD's

Multimedia

Εταιρική παρουσίαση
Εκπαιδευτικά CD-ROM's

Game Development

Video - DVD Production
Τηλεοπτικές παραγωγές

Τσαμαδού 78 & Καραϊσκάκη τηλ. 2610 33 11 66 e-mail info@e-via.gr

9^η ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

FESTIVAL

9^η γιορτή της οικολογικής γεωργίας

16-19 Νοεμβρίου 2006

Εκθεσιακό Κέντρο **HELEXPO PALACE**

Με την υποστήριξη των

HELEXPO PALACE

Χορηγοί επικοινωνίας

Διοργάνωση

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ & ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
Αριστοτέλους 38 10433 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 210.8224384 Fax: 210.8848164
magazine@dionet.gr www.dionet.gr

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΑΚΗ Α.Ε. Μέλος του Ομίλου ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.
Ηλιουπόλεως 2-4, 17237 ΥΜΗΤΤΟΣ Τηλ. 210.9792500, Fax: 210.9792528
info@ekthesiaki.gr www.ekthesiaki.gr

www.ecofestival.gr

MEGA

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Agrenda

Τακτικοί συνεργάτες

Έλενα Αλεξανράκη, Παναγιώτης Ανδριόπουλος, Εύη Γκοτσοπούλου, Ζέττα Ζάχου, Αργύρης Καραβούλιας, Γιάννης Καραμπήτσος, Γιάννης Πικραμένος, Ξενοφών Παπαευθυμίου, Νεκταρία Σερέτη, Μιμικά Χριστοδουλοπούλου, Πέτρος Ψωμάς

Ανταποκριτές

Μυρσίνη Λιοναράκη (Αθήνα), Άννα Ρεσβάνη (Καλαμάτα), Νατάσα Ρουχωτά (Ιταλία)

Οικονομικός Σύμβουλος

Ελένη Καρρά

Σύμβουλος Επικοινωνίας

Ζέττα Ζάχου

Δημόσιες Σχέσεις

Νεκτάριος Γεωργόπουλος

Γραμματεία

Εύη Γκοτσοπούλου

Ηλεκτρονική σελίδα

Κατασκευή: Westnet
Επιμέλεια: Γιάννης Δοντάς

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Τυπόγραμμα, www.typorama.gr

Φιλμογράφηση

Unitype
Ναυαρίνου 3 - 5, Πάτρα
Τηλ. 2610 341770

Εκτύπωση

Λιθογραφείο
Παναγιωτόπουλος
ΒΙ.ΠΕ. Πατρών
Τηλ. 2610 634692

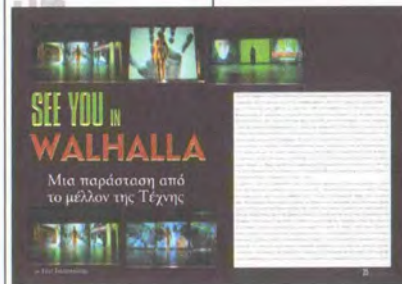
#49

Φωτογραφίες εξωφύλλου:

Γιάννης Καραμπήτσος, από τα γυρίσματα της ταινίας των κινηματογραφικών σεμιναρίων που διοργανώνει το «Δ».

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή και απόδοση του περιεχομένου του περιοδικού με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

6 Editorial

8
Οδόντια αντί οδόντος

10 Διονύσιος Καρατζός

14
Παναγιώτης Παπαθεοδωρόπουλος

16 Συνέντευξη με τον Αμερικάνο σκηνοθέτη Lee Breuer

22
Διαμορφώνουν άποψη τα πολιτιστικά έντυπα;

26 Η αιτήση για τους... κολλημένους με τη γλώσσα

28
Κάτι από το καλοκαίρι του 2006

30 Στο Οισίτιο: Το ημερολόγιο της Πολιτιστικής

32
Τυπολαϊρεία: Παροσκήνια και ειδήσεις από τον κόσμο της Αχαΐας

34 Ραντεβού στη... Walthalla: μια παράσταση από το μέλλον

38
Η Ρεββέκα Παπαδοπούλου των Γιοιρών Χωρίς Σύνορα

42 μας μεταφέρει στην κόπηση του Λιβάνου

44
3ος Διεθνής Μήνας Φωτογραφίας: περιπλάνηση με όχημα το φακό

64 Σελίδες για το θέατρο, τον κινηματογράφο, το βιβλίο, τα εικαστικά

Το άλμπουμ του μήνα: Οι καλύτερες σιγνμές μέσα από το φακό

Η φυλή των εκλογών

Τον τελευταίο μήνα βλέπω αρκετούς γνωστούς και φίλους μου, να ακτινοβολούν μια παράξενη λάμψη, να είναι σχεδόν ευτυχισμένοι, να μην είναι ποτέ κουρασμένοι ή κατάκοποι, αλλά να έχουν πάντα μια ανεξήγητη ζωντάνια, σα να πήρον σε τεράστιες δόσεις κάποιο μαγικό βότανο, από αυτά τα θαυματοργά του Δρυΐδη.

Γι' αυτή την απροσδόκητη αλλαγή δε φταίνε ούτε οι διακοπές, ούτε κάτι καλό που τους έτυχε ξαφνικά στη ζωή τους (μια τεράστια επαγγελματική επιτυχία ας πούμε ή —ακόμα καλύτερα— ένας καινούριος έρωτας). Η αιτία γι' αυτή την αλλαγή στην έκφρασή τους είναι οι επερχόμενες εκλογές. Δε μιλάω μόνο για τους υποψηφίους δημάρχους ή νομάρχες (ευτυχώς ή δυστυχώς δεν έχω πολλούς γνωστούς ή φίλους σε αυτές τις κατηγορίες...). Μιλάω για τους ανθρώπους που βρίσκονται πίσω από τους επικεφαλής, που είναι απλοί υποψήφιοι σύμβουλοι ή που σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι ούτε καν αυτό, αλλά βρίσκονται χαμένοι στο βάθος των παρασκηνίων των συνδυασμών.

Παίρνουν καθημερινά, αγόγγυστα, εκατοντάδες τηλεφώνια για να ενημερώσουν για μια ομιλία, κορονίζουν το πρόγραμμα (το δικό τους ή των άλλων) για επισκέψεις σε απίθανα μέρη, ξεχασμένα καφενεία, απίστευτα βαρετές πολιτιστικές εκδηλώσεις, γειτο-

νιές και συνοικίες που σε κανονικές συνθήκες ούτε που θα ήξεραν κατά πού πέφτουν...

Φαντάζομαι ότι περιοδικά σαν το ΚΛΙΚ των αρχών της δεκαετίας του '90 θα τους ονόμαζε όλους αυτούς «η φυλή των εκλογών». Θα προσπαθούσε να βρει τις ερωτικές προτιμήσεις, τα βίτσια τους (τα σεξουαλικά, όχι τα εκλογικά...), τα μέρη που συχνάζουν, τα φαγητά που τους αρέσουν, το ντύσιμο που προτιμούν.

Προσωπικά, δε με ενδιαφέρει καθόλου η προσωπική ζωή τους. Μου αρκεί να τους παρατηρώ πώς ξαναγεννιούνται κάθε δύο, τρία ή τέσσερα χρόνια, να πιάνω κουβέντα μαζί τους για εκλογικό κουτσομπολιά, σίγουρες προβλέψεις, ατέλειωτα θαψίματα των αντιπάλων τους, μυθικές τακτικές που ακολουθούν και ατέλειωτες υποσχέσεις τους για όσα μαγικά θα γίνουν αν ο συνδυασμός που υποστηρίζουν κερδίσει τις εκλογές.

Ακόμα πιο ενδιαφέρον έχουν οι κουβέντες με τα στελέχη των μικρότερων συνδυασμών. Γνωρίζουν φυσικά ότι δε θα εκλεγούν, όμως παρ' όλ' αυτά έχουν μια ανεξάντλητη ενέργεια για τρέξιμο κι ένα ζηλευτό πάθος που λες ότι αν το διοχέτευαν αλλού, θα είχαν μεγαλουργήσει.

Το μόνο που προσπαθώ να κάνω (κι ελπίζω να τα καταφέρνω) με όλους αυτούς είναι να μην τους ειρωνιεύομαι. Νιώθω πολύ μακριά από τέτοιους χώρους, και ίσως άθελά μου να μου ξεφεύγουν σκόλια δόλου κολακευτικά, φωναχτά ή μη.

Αλλά στο κάτω κάτω, μήπως η δική μου «φυλή» (του τύπου) είναι λιγότερο αξιοπερίεργη;

● Ανδρέας Γ. Τσιλίρας

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές. Ποδηλασία, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός. Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης

Παραίτηση

Παραιτήθηκε τις πρώτες μέρες του Σεπτεμβρίου από τη διεύθυνση του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού ο Σταμάτης Μαύρος, επειδή σκοπεύει να πολιτευτεί στις επόμενες βουλευτικές εκλογές και ήθελε να αποφύγει το «ασυμβίβαστο». Μάλιστα, αν δεν κάνουμε λάθος, η τελευταία απόφαση που υπέγραψε ήταν η ματαίωση του διαγωνισμού για τη δημιουργία ενός μεγάλου ψηφιακού κόμβου στο Ίντερνετ για τον ελληνικό πολιτισμό, ως επέκταση του κόμβου «Οδυσ-

σέας» του υπουργείου Πολιτισμού.

Ο κ. Μαύρος θα αντικαταστάθηκε λίγες μέρες αργότερα και μάλιστα στο νέο Δ.Σ. εκπλαγήκαμε όταν είδαμε και τον σκηνοθέτη Θόδωρο Τερζόπουλο. Εκπλαγήκαμε γιατί ο Οργανισμός (ο οποίος δημιουργήθηκε από τον Ευάγγελο Βενιζέλο για να εμφανιστεί ως ο φορέας - διοργανωτής της περιβόητης Πολιτιστικής Ολυμπιάδας παρακάμπτοντας διαδικασίες ελέγχου των προσλήψεων και της διοχέτευσης χρημάτων) πρέπει άμεσα να καταργηθεί, αφού παραμένει χωρίς λόγο ύπαρξης.

Εξάλλου, για την προβολή του ελληνικού πολιτισμού στον κόσμο, υποτίθεται πως υπάρχει το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, στο οποίο προήδρευε επί διετία (μάλλον... εξ αποστάσεως) ο Σταύρος Ξαρχάκος, και στο οποίο πρόσφατα τοποθετήθηκε (άγνωστο γιατί) ο καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης.

Ο αληθινός

Συμπληρώθηκαν πέντε μήνες από την παρουσία του Γιώργου Βουλγαράκη στο υπουργείο Πολιτισμού και παρά τις αλλαγές προσώπων που έγιναν, αληθινός υπουργός Πολιτισμού παραμένει ο γενικός γραμματέας του υπουργείου (και ιδεολογικός φίλος και σύμβουλος του πρωθυπουργικού ζεύγους) Χρήστος Ζαχόπουλος.

Άλλοθι

Στηρίξαμε την προσπάθεια του πολυχώρου «Ιντεάλ» στην Πάτρα από την πρώτη στιγμή, πιστεύοντας ότι ο συνδυασμός ψυχαγωγίας, διασκέδασης και πολιτισμού είναι εφικτός. Το πιστεύουμε ακόμα και θα συνεχίζουμε να στηρίζουμε τον πολυχώρο, ο οποίος δημιουργήθηκε στη θέση του ιστορικού κινηματογράφου «Ιντεάλ». Όμως, όσο να 'ναι η απόπειρα συνεργασίας του χώρου (ο οποίος υποστήριξε ότι ήρθε να προσφέρει στέγη στον ποιοτικό κινηματογράφο) με την εταιρεία των Village, δεν ήταν και το καλύτερο νέο που ακούσαμε. Έστω κι αν στον ίδιο χώρο βρήκε στέγη (τις Δευτέρες) και η Κινηματογραφική Λέοχη Πάτρας, η οποία ελπίζουμε να μην αποτελέσει το άλλοθι των πιο εμπορικών επιλογών του Ιντεάλ.

Λαϊκισμός

Πεδίο δόξης λαμπρό βρήκε ξανά ο λαϊκισμός των πολιτικών μας. Αυτή τη φορά η αφορμή ήταν τα μάρμαρα του Παρθενώνα που βρίσκονται (κλεμμένα ή μη) σε μουσεία του εξωτερικού. Έτσι, ο υπουργός Πολιτισμού διοργάνωσε ολόκληρη τελετή για ένα κομματάκι μαρμάρου

που επέστρεψε στην Ελλάδα από τη Φρανκφούρτη, ενώ λίγες μέρες αργότερα ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έφερε κι αυτός από τη Σουηδία ένα δικό του κομματάκι, θέλοντας να δείξει ότι αν γίνει κυβέρνηση, έχει και ο ίδιος τη δυνατότητα για τέτοιες επιτυχίες.

Το χειρότερο ήταν πως και οι δύο περιπτώσεις (ειδικά η πρώτη) προβλήθηκαν υπέρμετρα από τον ξένο τύπο, στον οποίο φυσικά ούτε ο Γιώργος Βουλγαράκης ούτε ο Γιώργος Παπανδρέου τόλμησαν να μιλήσουν για τα κλεμμένα μάρμαρα που βρίσκονται στη Μεγάλη Βρετανία του λαθρέμπορου Έλγιν.

Ντροπή

Ως κινούμενα πορτοφόλια αντιμετωπίζουν τους σπουδαστές των ΤΕΙ οι Δήμαρχοι αρκετών ελληνικών πόλεων (μαζί τους και η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων) που κίνησαν γη και ουρανό για να μην ισχύσει η βόση του «10» στις Γενικές Εξετάσεις, επειδή έτσι θα έκλειναν λόγω έλλειψης απο-

Οδόντα αντί Οδόντος

δαστών αρκετά τμήματα που βρίσκονται (διάσπαρτα και ανυπόληπτα) σε δεκάδες ελληνικές πόλεις και χωριά. Είναι τουλάχιστον ντροπή για τους Δημάρχους να αντιμετωπίζουν τους νέους ανθρώπους ως πηγή εισοδήματος, αδιαφορώντας για το επίπεδο των απουδών τους και των υπηρεσιών που τους προσφέρουν οι πόλεις που οι ίδιοι οι Δήμαρχοι διοικούν...

Περιοδεία

Η Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης συμπλήρωσε ήδη δύο χρόνια ζωής παρουσίας στο χώρο των εκπαιδευτικών μουσικής και απ' ό,τι φαίνεται συνεχίζει να βάζει υψηλούς στόχους.

Έτσι, προγραμματίζει το δεύτερο Πανελλήνιο Συνέδριό της (20 - 22 Απριλίου 2007 στην Αθήνα), ενώ ξεκίνησε ήδη από το Βόλο στα μέσα Σεπτεμβρίου μια μικρή... περιοδεία σε όλη την Ελλάδα με διοργάνωση προαυνεδριακών εκδηλώσεων και σεμιναρίων για τους εκπαιδευτικούς. Οι εκδηλώσεις θα γίνουν μεταξύ άλλων στη Λευκωσία της Κύπρου, την Πάτρα, το Αγρίνιο, τον Πειραιά, την Κέρκυρα, τα Ιωάννινα και το Ρέθυμνο, ενώ σε όλα αυτά τα ταξίδια το ΔΟΝΤΙ θα βρίσκεται εκεί ως χορηγός επικοινωνίας και συνεργάτης.

Συγκρίσεις

Τον περασμένο χειμώνα η ομάδα «Βιομηχανική» και το θέατρο «Λιθογραφείο» ξεκίνησαν από την Πάτρα μια εκπληκτική παράσταση με τη «Φεύγουσα κόρη» σε σκηνοθεσία της Μίρκας Γεμεντζάκη, βασισμένη σε διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και με μοναδική ηθοποιό τη Ρηνιώ Κυριαζή. Στην Πάτρα, παρά την πολύ καλή προβολή από τον τοπικό τύπο, η παράσταση πήγε μάλλον μέτρια από την πλευρά των ειοιτηρίων. Όταν όμως η «Φεύγουσα κόρη» μεταφέρθηκε από το «Λιθογραφείο» και δημοσιεύτηκαν οι θριαμβευτικές κριτικές στις αθηναϊκές εφημερίδες, τότε όλοι ρωτούσαν στην Πάτρα πότε θα ξαναέρθει η παράσταση στο «Λιθογραφείο». Είναι φυσικά διαχρονικό δείγμα εποχική αντίληψης το να καταξιώνεται κάτι μόνο εφόσον κριθεί από τους εκτός συνόρων, όμως δεν μπορεί να μη μας μελαγχολεί κάθε φορά που το επισημαίνουμε.

ΔΩΡΕΑΝ ΓΡΑΜΜΕΣ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ

Ο Δήμος Πατρέων
στο πλαίσιο
των ενεργειών του
για τη βελτίωση
του κυκλοφοριακού
στην πόλη ενημερώνει
τους δημότες του
ότι εγκαινιάζει δύο νέες
λεωφορειακές γραμμές

**Όχι με το ΙΧ,
στο κέντρο της πόλης**
Ας βοηθήσουμε όλοι
στην προσπάθεια βελτίωσης
του κυκλοφοριακού
και της ποιότητας ζωής.

ΧΩΡ. ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ: Τέρμα Παπαφλέσσα
- Ακτή Δυμαίων - Αγίου Ανδρέου -
- Κολοκοτρώνη - Οθ. Αμαλίας -
- Ακτή Δυμαίων - Τέρμα Παπαφλέσσα

ΧΩΡΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ: Τερψιθέα -
- Ηρ. Πολυτεχνείου - Όθωνος Αμαλίας -
- Γεροκωστοπούλου - Αγ. Ανδρέου -
- Νόρμαν - Ηρ. Πολυτεχνείου - Τερψιθέα

Η μεταφορά των δημοτών και στις δύο λεωφορειακές γραμμές θα γίνεται **ΔΩΡΕΑΝ** και θα λειτουργούν καθημερινά εκτός από Σάββατο απόγευμα, Κυριακή και αργίες

Στις πολιτιστικές εκδηλώσεις υποτίθεται ότι κυριορχεί η μογεία της τέχνης και στις θρησκευτικές τελετές εννοείται ότι συμβαίνει το θαύμα της πίστης.

Στις μαζικές αυτές εκδηλώσεις οι συντελεστές αλλά και οι παρακολουθούντες τα δρώμενα συνειδητά ή όχι —ανάλογα με το βαθμό προετοιμασίας— προσπαθούν να πραγματοποιήσουν την αναγωγή του εγώ στο εμείς, του ατομικού στο συλλογικό. Άρα, και η επιτυχία αυτών των εκδηλώσεων εξαρτάται από το πόσο οι συμμετέχοντες —άσχετα με το ρόλο τους— κατορθώνουν τη μέθεξη. Δηλαδή πόσο, μέσα από τη θεατρική ή άλλη δράση, πετυχαίνουν την ταύτισή τους με τις ιδέες και με το θείο αντίστοιχα. Γι' αυτό και οι υποψιασμένοι αλλά και οι απλοί ανυστερόβουλοι άνθρωποι προσέρχονται με σεμνότητα γνωρίζοντας ότι πρόκειται η παράσταση, η πράξη.

Αντίθετα, σε προσωπικές ή επαγγελματικές συναντήσεις προηγείται το πρόσωπο. Γι' αυτό και είναι αναγκαία, θα έλεγα, η ξεχωριστή φροντίδα στην εμφάνιση και στην ομιλία.

Δυστυχώς, όμως, όλο και συχνότερα στις μέρες μας παρατηρούμε να μετατρέπονται οι συλλογικές εκδηλώσεις σε ευκαιρίες κοινωνικών συναλλαγών, ατομικών επιδείξεων, πολιτικών ουσαναπτημάτων. Ακυρώνεται συνεπώς η σοβαρότητα και η ιερότητα ακόμη του χώρου και της στιγμής.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας, ασεβούς εντέλει, συμπεριφοράς αποτελεί η όλη διαδικασία τήρησης του πρωτοκόλλου κατά την άφιξη και την αποχώρηση των επισήμων. Με την κουστωδία τους (ασφάλεια, σύμβουλοι, παρατρεχάμενοι) επιμελώς πάντα βιαστικοί φθάνουν με τον αέρα του Απαραίτητου για να προσδώσουν, όπως πιστεύεται, το αναγκαίο κύρος στην εκδήλωση. Βέβαια, στο μυαλό τους μπορεί να τριγυρίζει οτιδήποτε. Φαίνεται αυτό από το πώς κοιτάζουν, πώς κάθονται και από το πώς αποχωρούν κάποτε ακόμη και στη μέση του έργου.

Δεν ξέρω αν είμαι αυστηρός, αλλά την παρουσία των επισήμων κάτω από τέτοιες συνθήκες την θεωρώ το λιγότερο ανορθογραφία, που σκανδαλίζει, που εξοργίζει και που αποδεικνύει την υποκρισία τους σε σχέση με όλα όσα διατυμπανίζουν τουλάχιστον περί πολιτισμού. Αντί να αίρονται, οι επίσημοι, στο ύψος των περιστάσεων, επαίρονται για το ύψος της εξουσίας τους, το εφήμερον. Και βέβαια άλλο είναι να καταλαμβάνεις μια θέση για να ξεχωρίζεις σε σχέση με τους άλλους κι άλλο να αξιώνεσαι μια θέση επειδή σε ξεχώρισαν οι άλλοι. Το έχουν σκεφθεί οι λίγοι ή οι πολλοί κενόδοξοι ταγοί μας;

Προστασία της Θάλασσας

Σεβασμός στο Περιβάλλον

Με την ολοκλήρωση των έργων και τη λειτουργία των βασικών αντλιοστασίων του δικτύου αποχέτευσης, οι εγκαταστάσεις του βιολογικού καθαρισμού της Δ.Ε.Υ.Α.Π., επεξεργάζονται ήδη τα λύματα του 80% του Δικτύου Αποχέτευσης της Πάτρας

ΜΕ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ...

Οι σύγχρονες πόλεις ανστέθηκαν σαν βιομηχανικά - εμπαρικά κέντρα και ταυτόχρονα χώροι πολιτισμού και εκπαίδευσης. Δεν είναι τυχαίο ότι τα πρώτα πανεπιστήμια ιδρύθηκαν αρχικά στις μεγαλύτερες Ευρωπαϊκές πόλεις. Η σχέση πόλης και πανεπιστήμιου είναι έκτοτε παύλοκη και ενδισφάρασα.

Η ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτικών μονάδων είναι (πιο σωστά: μπορεί κάτω από προϋποθέσεις να είναι) σοβαρός παράγοντας τοπικής ανάπτυξης και πηγή εισοδήματος. Μπορεί επίσης να συμβάλει σημαντικά στην πολιτισμική, κοινωνική αναβάθμιση της περιοχής εγκατάστασής τους. Μπορεί όμως να είναι και η εύκολη λύση στην τοπική υπανάπτυξη. Όπως ήταν κάποτε η κοινωνική πίεση για δημιουργία στρατοπέδων.

Άλλωστε, η σχέση αυτή δεν είναι μιας κατεύθυνσης. Είναι προφανές και αυτό έγινε προσπάθεια να καταδειχτεί στην εισαγωγή ότι και το Πανεπιστήμιο χρειάζεται μια πόλη που να παρέχει τις βασικές προϋποθέσεις λειτουργίας τους. Δεν εννοούμε μόνο τις υλικοτεχνικές υποσάμες (αίθουσες, βιβλιοθήκες, φοιτητικές εστίες, εξολισμός κ.λπ.) ή την εξασφάλιση αξιόλογου διδακτικού και ερευνητικού ανθρωπινού δυναμικού. Πρωτίστως απαιτείται, εάν φυσικά μιλάμε για Παιδεία και έρευνα και όχι για μηχανισμό παράγωγης πτυχίων, η δυνατότητα της Πανεπιστημιακής Κοινότητας να ζει κάτω από τις κατάλληλες συνθήκες για την καλλιέργεια και πνευματική εξέλιξη της, μέσα σε κλίμα αναζήτησης και ελευθερίας με σκοπό την διαμόρφωση εκείνων των προσωπικοτήτων που θα μπορέσουν να οδηγήσουν την κοινωνία τους.

Τα πρώτα περιφερειακά πανεπιστήμια της χώρας ιδρύθηκαν την δεκαετία του 1960 σε Πάτρα και Ιωάννινα. Έκτοτε και κυρίως τις δύο τελευταίες δεκαετίες, σαν απόρροια τοπικών πιέσεων, η κατάσταση γίνεται δραματική. Κάθε πόλη και Πανεπιστήμιο, κάθε χωριό και ΤΕΙ. Χωρίς προγραμματισμό, μελέτη, στοιχειώδη έστω πρσπειρασία ξεφυτρώνουν Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με άσχετα γνωστικά αντικείμενα. Τα οποία δεν συγκεντρώνονται καν στο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της περιοχής αλλά διασπείρονται σε κάθε πόλη και χωριόν, για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης (έτσι ονομάζεται η ψηφοθηρία στο νεοελληνικό κράτος) με αποτέλεσμα σήμερα να έχουμε πανεπιστήμια σε .... τριάντα έξι πόλεις.

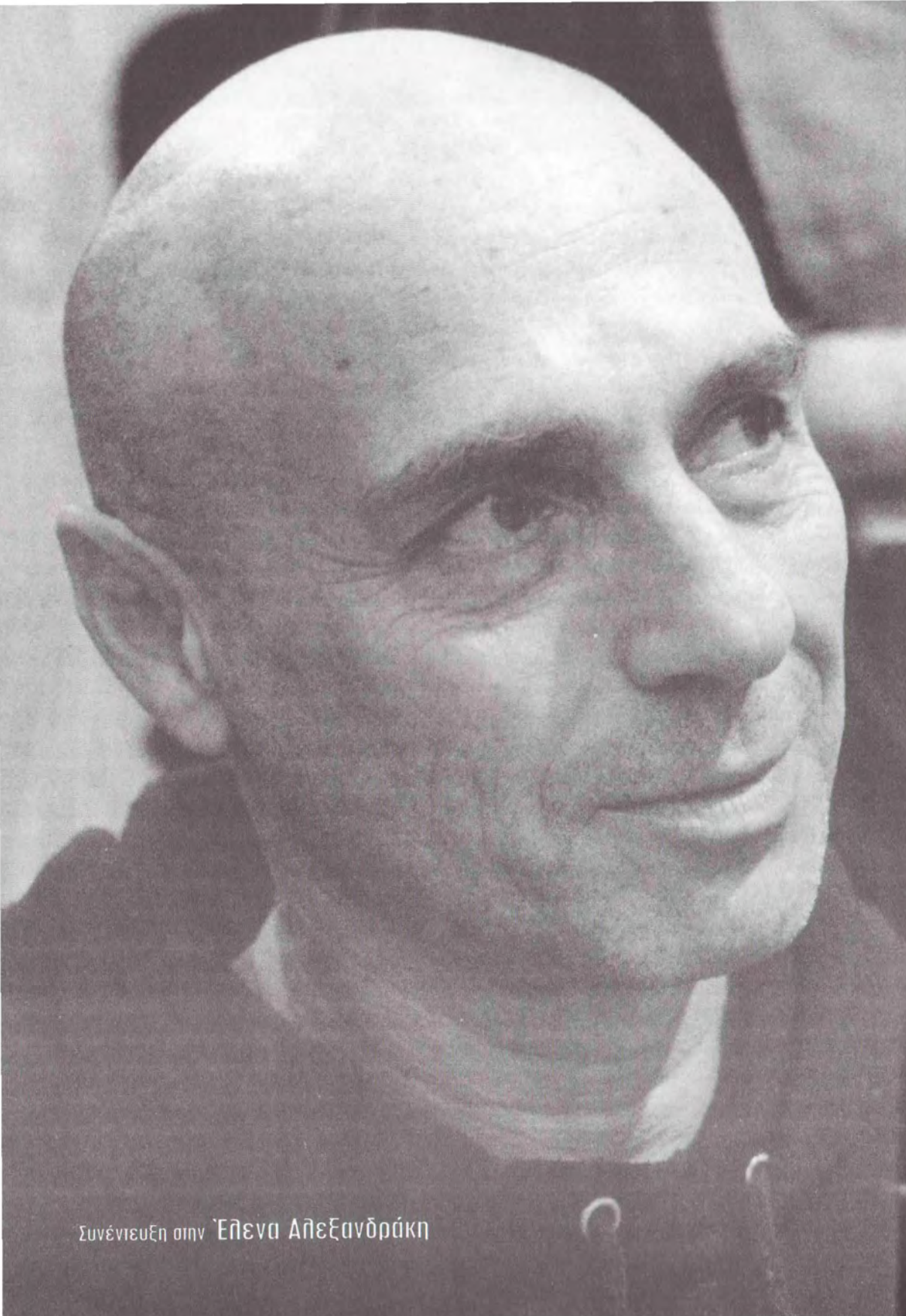
Τα αποτελέσματα είναι αρνητικά. Οι τοπικές κοινωνίες όχι μόνο δεν βελτιώνουν ουσιαστικά την θέση τους αλλά και ελάχιστα μάλλον αξιοποιούν την παρουσία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Αυτά με την σειρά τους είναι κατά κανόνα υποβαθμισμένα, χωρίς καμία ερευνητική δραστηριότητα, με την Πανεπιστημιακή Κοινότητά τους (φοιτητές χαμηλού επιπέδου και «ιπτάμενοι» διδάσκοντες) έτοιμη με την πρώτη ευκαιρία να «την κάνει» για κάποιο κεντρικό Πανεπιστήμιο.

Είναι προφανές ότι η ανώτατη εκπαίδευση είναι καθαριστικής σημασίας για την συνολική ανάπτυξη της χώρας αλλά δεν μπορεί να είναι εργαλείο άσκησης περιφερειακής πολιτικής. Τα τραγελαφικό είναι ότι αφενός μεν καταργούνται με την ίδια μάλλον προχειρότητα με την οποία ιδρύθηκαν και αφετέρου ότι αυτά που αντιμετωπίζουν την παιδεία σαν εκπρόσωποι των ιδιοκτητών σκινήτων είναι οι ίδιοι που περισσότερο φωνασκούν για δήθεν αναβαθμισμένη δωρεάν δημόσια εκπαίδευση.

Η δύναμη στην ενημέρωση

ALPHA 94.4

L e e B r e u e r

Είμαι πολύ συναισθηματικός μεταμοντέρνος

Στην έναρξη της Νέας Σκηνής Αρχαίου Δράματος της Πολιτιστικής είχαμε μια παγκόσμια πρεμιέρα με έναν παγκοσμίου φήμης σκηνοθέτη: τις Χοηφόρους σε σκηνοθεσία Λη Μηρούερ (Lee Breuer). Ο Αμερικάνος σκηνοθέτης βρέθηκε στην Πάτρα παρουσιάζοντας ουσιαστικά μια διασκευή των Χοηφόρων με σύνθεση διαφορετικών τεχνών και πολλών διαφορετικών πολιτισμικών στοιχείων.

Ο Λη Μηρούερ έχει ξαναβρεθεί στην Ελλάδα, το 2002 στην Αθήνα, όπου και παρουσίασε ένα work in progress των Χοηφόρων, ενώ παρουσίασε και στους Δελφούς μία παράσταση γκόσπελ μέσα στον Ιούλιο. Παρόλο το άγχος που μου προκαλούσε και μόνο η σκέψη μιας συνάντησης με το Λη Μηρούερ, επιδίωξα να τον συναντήσω και να τον ρωτήσω τόσο για τις Χοηφόρους όσο και την άποψή του για κάποια θέματα του θεάτρου και τον τρόπο που αυτός δουλεύει. Η συνάντησή μας απέδειξε από το πρώτο λεπτό ότι δεν υπήρχε κανένας λόγος «άγχους».

Μια ξεχωριστή εμπειρία, που δεν θα μπορούσα παρά να την μοιρατώ μαζί σας.

Είστε Αμερικάνος, ένας Ευρωπαϊκός θεσμός σας προσκαλεί και δέχεστε...

Κατ' αρχάς δεν είναι η πρώτη φορά που έρχομαι στην Ευρώπη. Έχω συμμετάσχει και σε άλλα φεστιβάλ, ενώ τώρα θα πάω και σε ένα άλλο ευρωπαϊκό φεστιβάλ σε τρεις εβδομάδες.

Με τις Χοηφόρους;

Όχι. Με το *Gospel at Colonus*. Αυτή η παράσταση είναι πιθανώς η καλύτερή μου. Είναι μια ριζοσπαστική ερμηνεία του Σοφοκλή. Η τελευταία φορά που την παρουσιάσαμε ήταν υπέροχη. Έγινε σε μια αφροαμερικάνικη εκκλησία, όλη με γκόσπελ μουσική.

Έχετε ξανασυμετάσχει σε κάποια Πολιτιστική Πρωτεύουσα;

Όχι.

Πώς βλέπετε εσείς το θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας; Έχει να προσφέρει κάτι στην πόλη που την διοργανώνει ή στον πολιτισμό της Ευρώπης γενικότερα;

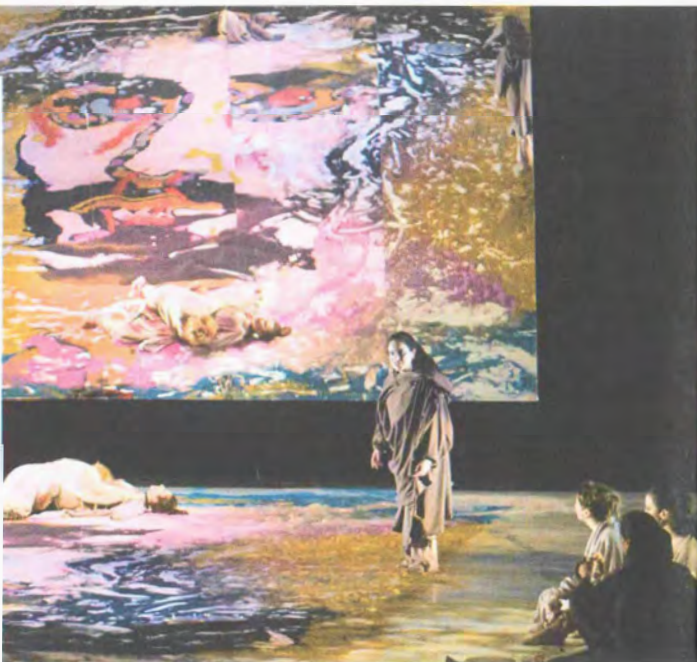
Εσού τι λες; Πες μου εσύ πώς βλέπεις την Πάτρα σαν Πολιτιστική Πρωτεύουσα.

(γέλια) Αν δεν θέλετε να μου πείτε για την Πάτρα δεν υπάρχει πρόβλημα!

Θα προσπαθώ να είμαι ειλικρινής χωρίς να θέλω να γίνω επικριτικός. Το γεγονός ότι η Πολιτιστική Πρωτεύουσα διοργανώνεται σε μια πόλη που δεν είναι γνωστή για τον πολιτισμό της είναι πολύ καλό. Αλλά μερικές φορές δεν λειτουργεί. Ξέρω πολύ λίγα πράγματα για την ελληνική κοινωνία, για τον τρόπο που λειτουργεί, για τους ανθρώπους. Αυτό που έχω καταλάβει για τον ελληνικό τρόπο δουλειάς είναι ότι υπάρχουν διαμάχες για μήνες και χρόνια, και τις τελευταίες δύο ώρες τα κάνουν όλα.

Εντάξει, το καταλαβαίνω ότι αυτό είναι μια ιδιαιτερότητα. Μια εβδομάδα πριν (οχετικά με τις *Χοηφόρους*) όλα ήταν χάλια και τις τελευταίες δυο-τρεις μέρες όλοι δουλεύουν πυρετωδώς, ουστηματικά οργανωμένοι και όλα πάνε μια χαρά. Γνωρίζοντας, λοιπόν, αυτά, όταν έρχεσαι στην Ελλάδα που είτε διοργανώνει τους Ολυμπιακούς είτε την Πολιτιστική Πρωτεύουσα, αναρωτιέσαι αν θα είναι τίποτα οργανωμένο ή όχι. Αυτό που καταλαβαίνω εγώ είναι ότι όλοι εδώ το μόνο που λένε είναι «δεν έχουμε λεφτά». Τον Ιανουάριο παραιτήθηκε όλη η ομάδα της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας γιατί δεν έρχονταν τα λεφτά εγκαίρως από την Αθήνα και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι άνθρωποι που είναι τώρα, είναι πολύ καλοί, τους συμπάθω πάρα πολύ αλλά δεν έχουν την εμπειρία να διοικήσουν έναν ευρωπαϊκό θεσμό σαν την Πολιτιστική Πρωτεύουσα, και έτσι υπάρχει μεγάλη ούγκυση. Για την παράστασή μας δεν υπήρχε καθόλου διαφήμιση. Κάθε φορά που το ζητούσα η απάντηση ήταν ότι δεν υπάρ-

χουν λεφτά. Και για εμάς δεν είναι καθόλου εύκολα τα πράγματα. Είναι μια μεγάλη παραγωγή και έχουμε περίπου τριακόσιους θεατές τη στιγμή που χωράνε οκτακόσιοι στο θέατρο. Δεν ξέρω γιατί. Το ερώτημα τώρα είναι αν η Πάτρα αξίζει να είναι Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Εγώ νομίζω ότι είναι υπέροχη ιδέα που γίνεται στην Πάτρα. Είναι καλό για τους ανθρώπους της. Και την επόμενη φορά που θα την διοργανώσει θα είναι πολύ καλύτερη από την τωρινή. Η Ελλάδα είναι στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά μοιάζει να μην έχει καταλάβει τον τρόπο που λειτουργεί και φέρεται καζό.

Ήθελα, πάντως, να φέρω μία καλή παράσταση εδώ. Αλλά για να το πετύχω δούλεψα πολύ πιο σκληρά απ' ό,τι θα έπρεπε γιατί δεν υπήρχε καμία οργάνωση.

Το εργαστάσιο Τέχνης πώς σας φάνηκε σαν χώρος;

Μου άρεσε πολύ. Είναι πολύ καλό θέατρο. Αλλά υπήρχαν πολλές παραλείψεις. Δεν υπήρχε ούστημα επικοινωνίας μέσα στο θέατρο. Όταν κάνεις μια παράσταση υπάρχουν ασύρματοι για να μπορούν να επικοινωνούν αυτοί που είναι στα παρασκήνια με αυτούς που είναι μπροστά. Αλλά δεν υπήρχαν και έτσι έπρεπε κάποιος να τρέχει πίσω στα παρασκήνια για να πει ασ πούμε ότι αρχίζουμε. Και νομίζω ότι και αυτό το πρόβλημα υπάρχει λόγω έλλειψης χρημάτων.

Όπου διάβασα για εσάς σας αποκαλούν πρωτοποριακό, όλες σας τις παραγωγές μεταμοντέρνες. Τι είναι μεταμοντέρνο για εσάς;

Για σένα τι είναι μεταμοντέρνο;

Δεν ξέρω! (γέλια) Διαβάζω διάφορα, όλοι προσπαθούν να το ορίσουν. Το θέατρο του Χάινερ Μύλλερ θεωρείται μεταμοντέρνο.

Υπήρχε μια τομή στην τέχνη το 1970 και περάσαμε από το μοντέρνο στο μεταμοντέρνο. Ό,τι υπήρχε πριν από το '70 ήταν μοντερνισμός. Ήταν η χειρονομική ζωγραφική με τον Τζάκοον Πόλλοκ. Το '70 περάσαμε από τον Πόλλοκ στον Τζάοπερ Τζόουνς. Από το μοντέρνο στο μεταμοντέρνο. Στο μεταμοντέρνο δεν υπάρχει τίποτα καινούριο. Υπάρχουν απλώς διαφορετικοί συνδυασμοί των ήδη υπάρχοντων στοιχείων. Αν πάρω τα γυαλιά σου από το κεφάλι και στα βάλω στο χέρι και το ρολόι σου στο κεφάλι θα είσαι μεταμοντέρνο. Δεν θα έχω αλλάξει όμως ουσιαστικά τίποτα από σένα. Θα είσαι πάντα εσύ. Γιατί δεν μπορώ να αλλάξω το χρώμα των ματιών σου για παράδειγμα. Απλώς ανακατεύω κάποια στοιχεία. Εγώ είμαι πολύ συναισθηματικός μεταμοντέρνος. Οι περισσότεροι μεταμοντέρνοι, και κυρίως στην Ευρώπη, δεν είναι συναισθηματικοί και καταβάλουν τεράστια προσπάθεια για να το πετύχουν. Το μεταμοντέρνο είναι πάνω στα γερμανικά πρότυπα, επειδή η Γερμανία είναι μια ισχυρή χώρα. Αυτή δεν είναι η δική μου όψη για το μεταμοντέρνο. Το μεταμοντέρνο χρησιμοποιεί πολύ την τεχνολογία που αναμειγνύει πολύ τα πράγματα. Αυτό που προσπαθεί να κάνει είναι να πάρει μια φωτογραφία και να την κάνει σαν ποζλ βάζοντας αλλού τα κομμάτια της. Είναι η ίδια φωτογραφία αλλά σε μεταμοντέρνα εκδοχή. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος που μπορώ να το περιγράψω. Οι περισσότεροι με θεωρούν μεταμοντέρνο επειδή χρησιμοποιώ πολλά διαφορετικά στοιχεία και τα βάζω όλα μαζί. Υπάρχει μια διαλεκτική διαδικασία και από τις δύο πλευρές, με μικρά κομμάτια και αντιθέσεις, συνδυασμένα όλα σε μία σύνθεση.

Θα χαρακτηρίζατε λοιπόν τις *Χοηφόρους* μια μεταμοντέρνα παράσταση;

Δεν θα την έλεγα ακριβώς μεταμοντέρνα. Όχι πάντως με την ευρωπαϊκή έννοια. Στην παράστασή μας νομίζω ότι έχει παίξει σημαντικό ρόλο το ελληνικό στυλ. Το ελληνικό στυλ είναι πολύ συναισθηματικό και αυτό είναι υπέροχο.

Έχετε ιδρύσει την ομάδα *Μαθου Μίνες* της οποίας είστε και καλλιτεχνικός συν-διευθυντής και ανεβάζε-

τε κυρίως κλασικά έργα σε διασκευές.

Όχι. Ανεβάζουμε κυρίως αυθεντικά έργα. Οι διασκευές είναι σε δεύτερο επίπεδο. Απλώς οι διασκευές είναι αυτές που έχουν γίνει πιο γνωστές. Ίσως επειδή τα έργα που διασκευάζουμε είναι ευρέως γνωστά και επειδή τα αυθεντικά έργα είναι πιο μικρές παραγωγές.

Θεωρείτε ότι οι διασκευές προσφέρουν κάτι περισσότερο στο ήδη υπάρχον έργο; Έχετε διασκευάσει τον Οιδίποδα επί Κολωνά, το Κουκλόσπιτο του Ίψεν που απ' ό,τι διάβασα το ανεβάσατε με φεμινιστικό τρόπο...

Είναι ένα πολιτικό σχόλιο. Πιστεύεις εσύ ότι οι γυναίκες έχουν ίση μεταχείριση με τους άντρες; Σε μία εταιρεία μπορούν να βρουν το ίδιο εύκολα δουλειά ή να πάρουν τα ίδια χρήματα με έναν άντρα; Στη δική μου εκδόχ των Χοφφόρων έχω επιλέξει μόνο γυναίκες για όλους τους ρόλους. Είναι ένα σχόλιο και για το ρό-

λο των γυναικών στο θέατρο

Είναι αλήθεια ότι μελετάτε τις Χοφφόρους τριάντα χρόνια;

Όχι. Δεν είναι αλήθεια. Τις Χοφφόρους τις δούλεψα δύο με τρία χρόνια. Πάνω στο Χορό δουλεύω. Την ιδέα του χορού, το να μιλάνε μαζί, και δουλεύω έργα που έχουν μέσα τους την ιδέα του χορού. Μερικές φορές συνδυάζω υποκριτική και χορό, άλλες υποκριτική και μουσική. Προσπαθώ πάντως να συνδυάσω και τα τρία: υποκριτική, μουσική και χορό.

Για τους ρόλους χρησιμοποιήσατε τρεις διαφορετικούς καλλιτέχνες: μία ηθοποιό, μία χορεύτρια και μία τραγουδίστρια. Πιστεύετε ότι αν δεν το κάνατε αυτό δεν θα μπορούσατε να δώσετε το ίδιο βάθος στους ρόλους;

Μόνο αν η ηθοποιός μπορούσε να χορέψει και να τραγουδήσει. Είναι πάρα πολύ δύσκολο να βρεις ηθοποιό που να έχει όλα αυτά τα στοιχεία. Γι' αυτό επέλεξα να χρησιμοποιήσω τρεις, δουλεύοντας και πάνω στην ιδέα του χορού. Για να βρεις κάποια που να μπορεί να κάνει τέλεια και τα τρία θα χρειαστούν 100.000 ευρώ την ημέρα!

Δεν είναι όμως μόνο οικονομικός ο λόγος που κάνατε αυτή την επιλογή.

Όχι. Ήθελα να υπάρχει πάντα η έννοια του χορού. Ήθελα να πάρω την εικόνα της Ηλέκτρας και να την απλώσω σε όλη τη σκηνή.

Έχετε ξαναπαρουσιάσει τις Χοφφόρους σε ένα work in progress στην Αθήνα το 2002. Ήταν ένα μέρος αυτής

της παράστασης που είδαμε εδώ;

Ναι. Ήταν ένα μικρό κομμάτι του κομμού, αλλά μόνο με τις ηθοποιούς.

Έτσι, αναπτύξατε εκείνη την ιδέα;

Ναι. Βέβαια τότε δεν υπήρχε παραγωγή. Και αυτό είναι το καλό τώρα με την Πάτρα. Μας είπαν «πάρτε κοστούμους εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ», και ήταν αρκετά τουλάχιστον να προσπαθήσουμε.

Μείνατε τελικά ικανοποιημένος από το αποτέλεσμα;

Ναι. Για παράδειγμα χθες το βράδυ ήταν πολύ καλά.

Ενωματώσατε στην παράσταση μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα σκηνή: το κουκλοθέατρο. Θα ήθελα όμως να μου πείτε ποια είναι η λειτουργία αυτής της σκηνής.

Δούλεψα πάνω στις ιδέες του μεταμοντέρνου. Η τραγικοκωμωδία είναι κάτι πολύ πρόσφατο. Είναι κυνική και ειρωνική. Ο κυνισμός και η ειρωνεία δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν δεν υπήρχον κωμικές σκηνές. Ήθελα να δώσω μια ειρωνική διάσταση στην τραγωδία. Ο κόσμος όταν παρακολουθεί τραγωδία έχει πολύ συναίσθημα, πολύ συγκίνηση... Ήθελα να γελάσει για λίγο ώστε μετά να μπει πάλι στο «σοβαρό». Έτσι το συναίσθημα είναι πιο έντονο γιατί υπάρχει αυτή η διακοπή και μπαίνει πιο βαθιά στο έργο.

Πιστεύετε ότι οι παραστάσεις σας καταφέρνουν να επικοινωνούν με το κοινό;

Ναι κι αυτό επειδή υπάρχουν οι άνθρωποι που έχουν τη δυνατότητα σε κάθε παράσταση να βελτιώνονται. Η πραγματικότητα στην Ευρώπη είναι ότι δεν πάμε κατευθείαν στην πρεμιέρα. Υπάρχουν τα previews που γίνονται τουλάχιστον δύο εβδομάδες πριν από την πρεμιέρα. Κι έτσι μπορείς να δοκιμαστείς με το κοινό και όχι να ανοίξεις κατευθείαν την αυλαία και να παίξεις μπροστά σε κόσμο.

Για τις Χοφφόρους πολλοί μου είπαν ότι τους άρεσε ο συνδυασμός των στοιχείων, ότι υπήρχε ισορροπία στη σύνθεση. Από τη στιγμή που δεν μιλάω ελληνικά σας λέω τι μου είπε ο κόσμος. Αλλά δεν μπορώ να σας πω λέξη προς λέξη αν πέτυχε ή όχι, γιατί χάθηκα.

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας. Χάρηκα πολύ που σας γνώρισα.

Κι εγώ.

Ανάγνωση Πολιτιστικών Εντύπων

Διαμορφώνει Πολιτιστική Άποψη;

του Πέτρου Ψωμά (*)
Φωτογραφίες Γιάννης Καραμπίτσος

Ο τίτλος της εισήγησης συνδέει τη διαμόρφωση της πολιτιστικής άποψης με την ανάγνωση των πολιτιστικών εντύπων. Εμπεριέχει δύο σημεία στίξης, το ένα ανάμεσα στα τρίλεκτα —η άνω και κάτω τελεία— για να το ξεχωρίζει και το άλλο στο τέλος —το ερωτηματικό— για να προσοφεί τον προβληματισμό. Όλη η εισήγηση έναν προβληματισμό θα εκθέσει άλλωστε. Προβληματισμό, διερώτηση, απορία: Διαμορφώνει πολιτιστική άποψη η ανάγνωση των πολιτιστικών εντύπων; Οι καταφάσεις είναι αρκούντως επικίνδυνες.

Επιλέγουμε δυο τοπικά και επίκαιρα παραδείγματα για να συνοδεύσουν τον προβληματισμό. Και μέσω αυτών θα καταδειχθεί το επικίνδυνο της κατάφασης.

Δήλωση πρώτη: «Το Πατρινό Καρναβάλι είναι πολιτιστικό προϊόν». Δήλωση δεύτερη: «Η Πάτρα πέτυχε ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα». Επικίνδυνες διατυπώσεις αυτές. Ομοίως και το αντίθετά τους: «Το Πατρινό Καρναβάλι δεν είναι πολιτιστικό προϊόν» και «Η Πάτρα απέτυχε ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης».

Όλοι μας διαθέτουμε μια άποψη, εν πολλοίς διαμορφωμένη από ακούσματα, διαβάσματα, ενημέρωση κάθε είδους. Ποια η θέση των πολιτιστικών εντύπων και της ανάγνωσής τους στη διαμόρφωση αυτής της —και πολιτιστικής— άποψης; Ας πάρουμε τον τίτλο λέξη - λέξη και να καταθέσουμε τους επί μέρους προβληματισμούς, τις διερωτήσεις μας.

Ανάγνωση. Διαβάζονται άραγε τα έντυπα στην εποχή μας ή μήπως απλώς ξεφυλλίζονται; Είναι πλέον πληθώρα, απευθύνονται από τη μία σε εξειδικευμένα κοινά και απ' την άλλη στους πάντες. Τα έχουμε στην κατοχή μας ανά πάσα στιγμή, πάντα όμως με χρόνο περιορισμένο. Διαβάζουμε άρθρα, οπόμενες, επιφυλλίδες, χρονογραφήματα ή στεκόμαστε μόνο σε τίτλους και σε φωτογραφίες; Γιατί τα έντυπα σήμερα είναι γεμάτα φωτογραφίες, χρώματα, γραφιστική άποψη, αισθητική και στίσιμο. Στίνονται για να ξεφυλλίζονται και όχι για να αναγινώσκονται. Μήπως κι ο ανογνώστης (ωραία λέξη - οξύμωρη!) αυτό θέλει τελικά;

Έντυπα. Ο όρος έχει ήδη ξεπεραστεί. Ακόμα και στις εργασίες του συνεδρίου μας εκηρσσωπούνται και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης. Το διαδίκτυο και η εξυπρέτηση που προσφέρει έχουν οδηγήσει στη δημιουργία και εξέλιξη ενός πλήθους εφημερίδων, περιοδικών και portals που κάθε άλλο παρά έντυπα είναι.

Πολιτιστικά. Ως χαρακτηρισμός των εντύπων. Εδώ κι ον μπαίνει... νερό. Ακόμα και στο πολιτιστικό έντυπο έχουμε πιο περαιτέρω εξειδίκευση. Υπάρχουν εκδόσεις που είναι και (όχι αποκλειστικά) πολιτιστικές. Και σαν τελευταία αναφορά επί του θέματος —αλλά την πιο ενδιαφέρουσα θαρρώ— αφήνω την περί πολιτικής και πολιτιστικής σκοπιάς των εντύπων. Ασκούν πολιτική το πολιτιστικό έντυπο; Δεν διαθέτουν πολιτιστική άποψη οι πολιτικές εκδόσεις; Προβληματισμοί που εκτέθηκαν αρκούντως στο συνέδριο μας και πλοτώνται ονοπάντητοι.

Άποψη. Όλοι έχουν από μία. Ξεκόθαρη; Αναλλοίωτη; Ανεπηρέαστη; Κάθετη και συγκεκριμένη; Αφνόμεσαστε η άποψή μας να επηρεάζεται από ακούσματα, οναγνώσματο ή τις απόψεις των άλλων;

Πολιτιστική άποψη. Συγκεντρωμένοι εδώ οι προβληματισμοί περί του επιθέτου «πολιτιστική» και του ουσιαστικού «άποψη».

Τέλος, Διαμόρφωση. Ομόρριζη της μορφής και της ομορφιάς και της ευμορφίας. Αλλά και του μορφώματος και της παραμόρφωσης. Πώς διαμορφώνεται η άποψη του κόσμου και όη του αναγνώστη των πολιτιστικών εντύπων, όταν πέφτουν στο χέρι του κι αυτός το ξεφυλλίζει —άντε τα διαβάσει— και έτσι ενημερώνεται σχετικά;

Ας επιστρέψουμε στις αρχικές τοποθετήσεις, τις προβοκατόρικες, περί του Πατρινού Καρναβαλιού και της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Όχι, θα πει κάποιος, το Καρναβάλι της Πάτρας δεν αποτελεί πολιτιστικό προϊόν. Ούτε και η Πάτρα ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης πέτυχε την αποστολή της. Γνώμες διαμορφωμένες από κακή, ελλιπή ή παντελώς απύσασ ενημέρωση.

Εμείς που τα ζούμε, ισχυριόμεσαστε με σιγουριά πως η Πάτρα πέτυχε πολιτιστικά. Δεν μπορεί να μην είναι επιτυχία η δραστηριοποίηση υπερ-τριπλάσιου κόσμου στην Πάτρα φέτος, από το πλήθος που συνήθιζε να παρακολουθεί αντίστοιχες πολιτιστικές εκδηλώσεις στο παρελθόν. Κι ας περιορίζεται η συμμετοχή των

περισσότερων στο ρόλο του θεατή. Δεν μπορεί να μην είναι επιτυχία η αξιοποίηση ενός πολύ μεγάλου μέρους του τοπικού δυναμικού σε κάθε έναν από τους κύκλους των εκδηλώσεων που διοργανώθηκαν ήδη ή ακολουθούν. Δεν μπορεί να μην είναι επιτυχία η παρουσίαση ενός πλήθους εκδηλώσεων, ενταγμένων αρμονικά μέσα στους αντίστοιχους κύκλους («Ημέρες Ένορξης», «Καρναβάλι», «Ποίηση και Μουσική», «Νέα Σκνή Αρχαίου Δράματος», οι μέχρι στιγμής πορυσασμένοι). Δεν μπορεί τέλος να μην είναι επιτυχία η άφιξη στην πόλη των Πατρών ενός πλήθους καλλιτεχνών διεθνούς κύρους. Δεν πέρασαν απ' την πόλη για να διεπνήσουν και να φωτογραφηθούν, μα παρουσίασαν ο καθένας τη δουλειά του. Πολλοί εξ αυτών δεν είχαν επισκεφτεί ποτέ την Πάτρα ή και την Ελλάδα. Ενδεικτικά αναφέρω τους Ζαν Λουί Τρεντινιάν, Ρομπέρτο Μπενίνι, Κίρι Τε Κανάουα, Οσκάρας Κορσούνοβας, Gary Burton, Circo de Madrugada, Ίον Άντερσον, Χασέ Καρέρας...

Τότε γιατί η «Πάτρα 2006» αντιμετωπίζεται με τόση δυσπιστία από Έλληνες και λοιπούς Ευρωπαίους, σε σημείο μάλιστα να διακυβεύεται ακόμα και το μέλλον του θεσμού; Γιατί όλο το σχόλιο που έρχονται από τη μεγαλούπολη του ελληνικού νότου ποραπέμπουν μάλλον σε αποτυχία; Ποιο η οπάντηση σ' αυτή τη μαγική εικόνα;

Η απάντηση κρύβεται στο επίθετο «πολιτιστική». Όπως ακριβώς βαφτίστηκε η Πάτρα πολιτιστική, έτσι κι εμείς επιμένουμε πως ο θεσμός προσιωνίζεται επιτυχής. Μόνο που αυτή η επιτυχία είναι επίσης... πολιτιστική. Και μόνο! Πολιτικά, επικοινωνιακά και —δυστυχέστατα— από πλευράς πολιτιστικών υποδομών ο θεσμός απέτυχε πανηγυρικά.

Ομοίως υπάρχει διαθέσιμη πλούσια και πειστική επιχειρηματολογία περί της πολιτιστικής αξίας του Πατρινού Καρναβαλιού. Γιατί το Πατρινό Καρναβάλι δεν είναι μόνο οι δύο παρελάσεις που προβάλλονται πανελλαδικά απ' την τηλεόραση, ούτε βέβαια μόνο ένα πλήθος μεταμφιεσμένων που δισκεδάζει ανά την πόλη επί τριήμερο. Είναι και αυτό.

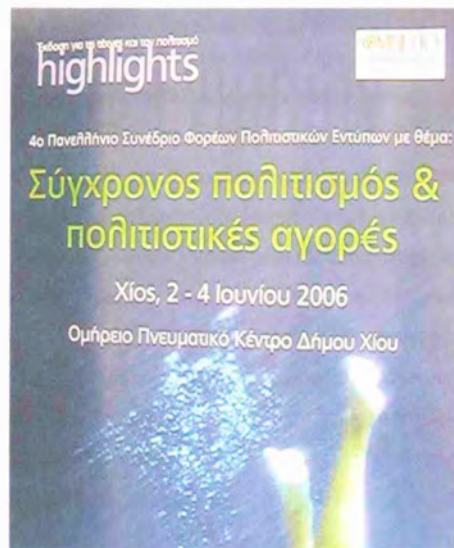
Κυρίως όμως είναι το κλασικό προσκοπικό παιχνίδι του Κρυμμένου Θησαυρού που είναι προσαρμοσμένο πάνω στα όρια μιας ολόκληρης πόλης και βγάζει τους Πατρινούς στους

δρόμους, κάνοντας τους να αναζητούν και να ανακαλύπτουν την πόλη τους, την ιστορία της, τις παραδόσεις, τον πολιτισμό, τους αντιπάλους και συμπαίκτες τους και εν τέλει τους ίδιους τους εαυτούς.

Πατρινό Καρναβάλι είναι επίσης ένα σύνολο πολιτιστικών δράσεων στις οποίες συμμετέχουν ανταγωνιζόμενες οι δεκάδες ομάδες που συμμετέχουν. Ομάδες που —πολύ πριν παρελάσουν— χορεύουν, ζωγραφίζουν, παρουσιάζουν θεατροποιημένα δρώμενα, γράφουν μουσική, χορογραφούν, σχεδιάζουν, επιδίδονται σε πρωτότυπες τεχνικές και υπηρετούν κάθε είδος τέχνης. Συν η επιλογή και ο σχεδιασμός και η δημιουργία των κοστούμιών. Συν η οργάνωση των δράσεων και των ομάδων, που είναι διοίκηση πολιτιστικών φορέων από μόνη της. Συν άλλα πολλά που μάλλον επί της παρούσης είναι ανεπίκαιρα, περιττά και θα κουράσουν.

Πάντως και το Καρναβάλι το Πατρινό πάσχει από δημοσιοποίηση, προβολή και σωστή ενημέρωση των μη εμπλεκόμενων. Και απομένει —δυστυχώς— μόνο οι εμπλεκόμενοι να ζουν και να γνωρίζουν την πολιτιστική του αξία. Καταλήγουμε πως η απουσία άρθρων και πληροφοριών σχετικά με δύο κορυφαίους θεσμούς έχει διαμορφώσει μια πολιτιστική άποψη ενδεχομένως λσθεμένη σε σχέση με τους θεσμούς αυτούς. Ίσως τα πολιτιστικά έντυπα να κατόρθωναν να διαμορφώσουν μια θετικότερη άποψη στους αναγνώστες τους, όπως ενδεχομένως να κατάφερε αυτή εδώ η εισήγηση με εσάς που τύχατε ακροατές της. Ή ίσως για να επανέλθουμε στο αρχικό μας ερώτημα και, αντιστρέφοντάς το, πάλι με διερώτηση και προβληματισμό να σας αφήσω: Μήπως τελικά η παγιωμένες πολιτιστικές απόψεις των αναγνώστών είναι αυτές που διαμορφώνουν τις προσαρμογές των εντύπων; Φαύλος κύκλος. Αν μη τι άλλο, απόδειξη του ότι αξίζει να υπάρχουμε.

(*) Το κείμενο αποτέλεσε τον πυρήνα της εισήγησης του Πέτρου Ψωμά, για λογαριασμό του περιοδικού ΤΟ ΔΟΝΤΙ, στο 4ο Συνέδριο Πολιτιστικό Εντύπων και Φορέων που διοργάνωσε το περιοδικό «Highlights» τον περασμένο Ιούνιο στη Χίο.

www.idstudio.gr

Πώς το λέμε σωστά; II

Μου άρεσε αυτό το «Πώς το λέμε σωστά» του προηγούμενου τεύχους — δεν ξέρω αν συμφωνείτε... Γι' αυτό είπα πριν περάσουμε σε μεγάλες φιλολογικές συζητήσεις, όπως με τις ξένες λέξεις που το κάναμε σήριαλ (!), να βρούμε μερικά ακόμη συνηθισμένα λάθη που κάνουμε και πώς τα λέμε σωστά ή πότε χρησιμοποιούμε τι. (Θα μου εξηγήσει κάποιος γιατί πάντα μας κολλάνε τα λάθος και όχι τα σωστά;)

Μετά μεσημβριαν ή μετά μεσημβρίας; Και απαντάω χωρίς περιστροφές: μετά μεσημβριαν. Έχει να κάνει με τη σύνταξη του «μετά». Το «μετά» συντάσσεται τόσο με γενική όσο και με αιτιατική σημαίνοντας ωστόσο διαφορετικά πράγματα. Με αιτιατική δηλώνει την ακολουθία: στην προκειμένη περίπτωση τη χρονική. Με γενική δηλώνει συνοδεία ή τρόπο (π.χ. μετά της συζύγου του / μετά χαράς).

Τέως ή πρώην; Νο δύο λέξεις που τις κάνουν όλοι λάθος. «Ο τέως βασιλιάς» λένε όλα τα κανάλια και όλοι εμείς που το αναμεταδίδουμε. Ο βασιλιάς θα προτιμούσε —υποθέτω— να είναι τέως και όχι πρώην όπως κανονικά είναι... Γιατί αν ήταν τέως θα ήταν ο ακριβώς προηγούμενος από τον τωρινό βασιλιά, που φυσικά στην Ελλάδα δεν υπάρχει. Ας πάρω ένα καλύτερο παράδειγμα για να εξηγήσω και το «πρώην». Ο Σημίτης είναι τέως πρωθυπουργός ενώ ο Μητσοτάκης είναι πρώην (δεν πιστεύω να μας γρουσουζέψει τη στήλη!!!). Νομίζω ότι από τα παραδείγματα είναι εμφανές

η διαφορά: ο τέως είναι ο ακριβώς προηγούμενος από τον τωρινό, ενώ ο πρώην είναι αυτός που κάποια χρονική στιγμή (όχι αμέσως πριν) έχει υπάρξει με κάποιο συγκεκριμένη ιδιότητα.

Ειδώλιο ή εδώλιο; Πολλές συγχέουμε τις δύο λέξεις που σημαίνουν διαφορετικά πράγματα και έτσι συχνά λέμε (λάθος) «το ειδώλιο του κατηγορουμένου» και «κυκλοδίτικα εδώλια»!! Το σωστό είναι το αντίθετο. Η λέξη «ειδώλιο» προέρχεται, όπως φαίνεται και από την ίδια τη ρίζα της λέξης, από το είδωλο. Ομοίωμα δηλαδή. Ενώ το εδώλιο προέρχεται από την έδρα, έδρανο.

Καταχωρώ ή καταχωρίζω; Προσφάτως «επαν-ανακαλύφθηκε» το καταχωρίζω. Έτσι τον τελευταίο καιρό βλέπουμε σε αρκετά επίσημα έγγραφα τον τύπο «καταχώριση» με *ι* και όχι με *η*. Είχε δημιουργηθεί μάλιστα και μία παραφιλολογία για το διαχωρισμό της χρήσης των δύο λέξεων χωρίς καμία βάση. Τα παράγωγα του «χωρώ» δηλώνουν κατά βάση κίνηση: υποχωρώ, αναχωρώ, εισχωρώ κ.τ.λ. Το (πιο) σωστό είναι το καταχωρίζω (κατά χώρον) που χρησιμοποιείται σε όλες τις περιπτώσεις της... γνωστής μας καταχώρισης (άρα και όλα τα παράγωγα γράφονται με *ι*).

Μεταγραφή ή μετεγγραφή; Και οι δύο λέξεις είναι σωστές αλλά χρησιμοποιούνται σε διαφορετικές περιπτώσεις. Εμείς συνηθίζουμε να απλοποιούμε τα πράγματα και να χρησιμοποιούμε παντού τη λέξη *μεταγραφή* —αλλά πράγματα! Ωστόσο, έχουν διαφορετική σημασία. Η λέξη *μεταγραφή* (μετά + γράφω) χρησιμοποιείται για να δηλώσει την αλλαγή, τη μετάβαση από κάτι σε κάτι άλλο (μετάφραση, δισκευή κ.τ.λ.) ενώ η λέξη *μετεγγραφή* (μετά + εγγράφω) χρησιμοποιείται για την εγγραφή από ένα μέρος σε ένα άλλο (όπως η μετεγγραφή φοιτητών σε πανεπιστήμια).

Ανακύκλωση ή ανακύκλωση; Όλοι χρησιμοποιούμε τον όρο ανακύκλωση για τη γνωστή διαδικασία επαναχρησιμοποίησης διάφορων υλικών. Ωστόσο, η λέξη ανακύκλωση προέρχεται από την πρόθεση *ανά* και το ρήμα *κυκλώω*, που σημαίνει περικυκλώνω. Αντίθετα, η ανακύκλωση είναι η λέξη που σημαίνει ό,τι εμείς εννοούμε ανακύκλωση, αφού βγαίνει από το *ανά* + *κυκλέω*, που δηλώνει την επιστροφή σε μια προηγούμενη κατάσταση. Να σας πω τώρα να το αλλάξουμε στα καλά καθούμενα; Δεν θα σας το πω. Απλά για να ξέρουμε τι είναι λάθος και τι σωστό!

Ιδέες, σκέψεις, απορίες, ενστάσεις στο: ealexandraki@todonti.gr

Κάτι από το καλοκαίρι του 2006

Summer time and the living is easy... Is it?

Αν ο μπαμπάς σου είναι πλούσιος και η μαμά σου ευπαρουσίαστη, μάλλον ναι.

Πώς μπορεί να συνδυαστεί η ελληνική παιδεία με τον πρόεδρο Μπους; Με έναν, μάλλον τυχαίο, συνειρμό με σφορμή τον άπειρο ελεύθερο χρόνο που μου δόθηκε αυτό το καλοκαίρι λόγω των καταλήψεων. Ένα σοφό, όπως αποδείχτηκε λαϊκό ρητό λέει: «Εάν δεν μπορείς να σποφύγεις ένα βισσό...». Άπειρο ελεύθερο χρόνο όμως όπως φαίνεται δεν είχα μόνο εγώ και όλοι οι φοιτητές εντός ελλαδικού χώρου, αλλά και ο αγαπητός μας πλανητάρχης.

Αυτό το καλοκαίρι για την παιδεία, ήτανε ένα καλοκαίρι «επανάστασης». Τα εισαγωγικά μήκανε γιατί προσωπικά αυτή την επανάσταση δεν την πολυσυμμεριζόμουνα εξ' αρχής γιατί στην ουσία —κατά την ταπεινή μου γνώμη— ήτανε μια καλοστημένη σκηνή όπου ο κάθε φοιτητο-παρταξιακός κομματικός αντιπρόσωπος έπαιζε το πιασινίδι του. Πότε οι κόκκινοι «ξεσποκώσου λαέ μη σκύβεις το κεφάλι», ονειρευόμενοι ότι θα γίνουν οι Τσε Γκεβάρες του μέλλοντος, πότε οι μπλε και πράσινοι να τους υπενθυμίζουν ότι πρέπει να κουρευτούνε για να έχουνε δικαίωμα στο όνειρο...

Εγώ, αυτό που βίωσα αυτό το καλοκαίρι επί της ουσίας έχει ως εξής: «Ας κλείσουμε τις σχολές, καλοκαιράκι είναι, ωραίο καιρό έχει γιατί να το περάσουμε διαβάζοντας;». Μαγκιά σας, γούστο σας και καπέλο σας!! Δε διαφωνώ με το ότι πρέπει να αντιδράσουμε με κάποιο τρόπο, αλλά όταν συνειδητοποιώ ότι οι πλείστοι αυτών που θέλανε κατάληψη ήταν για να χάσουνε την εξεταστική, τότε νιώθω το λιγότερο χαζή που με παίρνει και μένα η μπάλα. Υπάρχουνε και άλλοι τρόποι να δείξουμε τη δυσαρέσκειά μας στο νομοσχέδιο, χωρίς να παραλύσει ολόκληρη η ανώτατη παιδεία..

Αρκεί να παραμεριστεί λιγάκι η ανταγωνιστικότητα των διαφόρων «χρωμάτων», και ομαδοποιημένα να σκεφτούμε κάτι έξυπνο, κάτι αποτελεσματικό, χωρίς να υπάρχει αυτή η προσπάθεια κυριαρχίας του ενός επί του άλλου.

Βλέποντας όλο αυτό που γινότανε το καλοκαίρι και πως κατά κάποιο τρόπο επιβεβαιώθηκα, δηλαδή, το να απολαύσουμε το καλοκαιράκι ήτανε ο βασικός λόγος για να κλείσουν οι σχολές, από τη μια οργίζομαι και από την άλλη με πιάνουν τα γέλια. Θυμάμαι όλους αυτούς που ψήφισαν με πάθος υπέρ της κατάληψης νιώθοντας ότι απειλείτο το πιο σημαντικό τους δικαίωμα που ήρπε με νύχια και δόντια να υπερασπιστούνε, και

έπειτο θυμάμαι πως άδειασαν σιγά σιγά τα σμφιθέστρα και πως γέμιζαν οι παραλίες...

Η ελληνική παιδεία αναμφισβήτητα κλωαίνει, μπάζει νερά από παντού και, αν δε γίνει κάτι ουσιαστικό, κάτι ριζικό, όλα τα άλλα μοιάζουν επιφανειακά και βισστικά σουλουπώματα που θα καταλήξουνε τελικά μια μέρα στην ολική ισοπέδωσή της. Κάτι σαν τους δίδυμους πύργους μιας και η παρομοίωση είναι επίκαιρη.

Αυτό το καλοκαίρι, ήτανε και για τον πολυαγαπημένο μας πλανητάρχη ένα καλοκαίρι χαλάρωσης αλλά και ευκαιρίας να παιδέυσει το πνεύμα του. Κατάφερε να διάβασει 27 ολόκληρα βιβλία! Και το σπουδαιότερο είναι ότι μας το λέει κιόλας. Σερφάροντας στο δισδύκτιο έπεσα πάνω σε αυτό:

« President Bush's Summer Reading List Provided by the White House Press Office ».

Διο του λόγου το αληθές δείτε και μόνοι σας και θαυμάστε..

(http://www.booktv.org/misc/081706_bush.asp)

Και τον θεωρούσαμε κουτό και χαμηλού IQ ον. Τι ντροπή. Απέδειξε σε όλους πως ξέρει να διαβάζει και ότι δε χασομεράει καθώς οι πολεμικές επιθέσεις κατά του Ιράκ Ιράν, Ιράλ, Ιράμ (μπαϊλί τι έκανες κύριε πλανητάρχη!) κοντεύουνε να ξεπεράσουνε σε ταχύτητα την... ταχύτητα του φωτός. Αξιοποιεί στο έπακρο και εκτιμά την κάθε μέρα που είναι ζωντανός καθώς οι δεκάδες εκατοντάδες άμαχοι, αθώοι, σκοτώνονται στα πεδία μάχης που αυτός έχει στήσει στο όνομα του πολέμου κατά της παγκόσμιας τρομοκρατίας.

Για ένα κόσμο ονειρικό, την οικουμενική εξάπλωση του American Dream...

Mc Donalds, τηλεόραση με τα συνοφή reality freak shows, χαζά, παχύσαρκα ρομποτάκια για πολίτες και για αρχηγό το χαζότερο των χαζών! Τι ευτυχία!

Ευτυχώς όμως, που αυτό το όνειρο δεν το μοιράζονται όλοι οι Αμερικάνοι, πόσο μάλλον οι εκτός Αμερικής πολίτες.

Θέλω να οισιοδοξώ, θέλω να ελπίζω για ένα κόσμο καλύτερο. Αλίμονο εάν από τα 23 παραδώσουμε τα «όπλα»! Τουλάχιστον τα δικά μας όπλα είναι ακίνδυνα. Αφελές; Μελό; Μπορεί, αλλά τουλάχιστον, εάν ο κάθε ένας από εμάς φροντίσει ώστε να φτιάξει το δικό του μικρόκοσμο με τις βασικές αξίες του να είσαι Άνθρωπος, μπορεί να καταφέρουμε τελικά να φτιάξουμε ένα κόσμο όπως τον έχουμε ονειρευτεί...

(*) Ο τίτλος είναι κληρονομημένο από μια απλή και Νάνι Αραβί και σημαίνει «Αγοστήμινα μια ημερολόγιο». Δώω εκφράζει το... αγαπημένο ημερολόγιο της Πολιτιστικής, στο οποίο καταγράφονται όλα όσα συνέβησαν το χρόνο που μας πέρασε, στη μέση της προετοιμασίας της Πάτρας, μέχρι να τελειώσει το σημαντικό έτος 2006 και να δούρε όλοι από παντα σε όλη τη χώρα αυτή η περίπτωση.

Ανύπαρκτος

Απλήρωτος παρέμενε ως τα μέσα Σεπτεμβρίου ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Ο Αλέξης Αλάτσος όχι μόνο δεν έχει δει ούτε ευρώ από το μισθό του καλλιτεχνικού διευθυντή, αλλά επισήμως δεν είναι και... τίποτα, αφού στα χαρτιά δεν έχει ακόμα εγκριθεί η σύμβασή του.

Χίλιες διαφωνίες μπορεί να έχει κανείς με τα στελέχη της Πολιτιστικής, όμως υπάρχουν και κάποια πράγματα στα οποία τους θαυμάζουμε για τις αντοχές τους...

Συμπεράσματα

Το περίτερο του υπουργείου Πολιτισμού στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης επισκέφθηκε μία κυρία, επιδιώκοντας (άκουσον άκουσον) να βρει κάποιο υλικό για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Και μετά από ένα σύντομο διάλογο που είχε με τα «στελέχη» του υπουργείου έβγαλε τα παρακάτω τρία συμπεράσματα:

Κανένας από τους υπαλλήλους του υπουργείου δεν ήξερε ποια είναι η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για φέτος.

Κανένο έντυπο της Πολιτιστικής δεν υπήρχε στους χώρους του περιπτέρου.

Κανένας λόγος δεν υπάρχει για να ασχοληθούν οι Θεσσαλονικείς με την Πάτρα ως Πολιτιστική. Τα θαλάσσωσαν τόσο πολύ κι αυτοί πριν εννέα μόλις χρόνια, που μπορούν να μαντέψουν τα προβλήματα. Δεν χρειάζεται να τους ενημερώνουμε κιόλας...

Όραμα

Ξεκίνησε ως μεγαλειώδες όραμα των διευθύνσεων επικοινωνίας και μάρκετινγκ της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Το πρόγραμμα «Όλη η Ευρώπη μία πόλη» είχε διαφημιστεί ως ένας κύκλος εντός της Πολιτιστικής, στον οποίο η Πάτρα θα καλούσε τα κράτη της υπόλοιπης Ευρώπης να στείλουν χαρακτηριστικές στιγμές του λαϊκού πολιτισμού, έτσι ώστε να γνωριστούν με τους εκπροσώπους του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού.

Από τότε κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι της Πολιτιστικής. Οι τότε επικεφαλής των δύο διευθύνσεων (Παναγιωτόπουλος και Τουλιάτος) δεν υφίστανται πλέον, η Πολιτιστική είναι ούτως ή άλλως μια ξεχασμένη ιστορία, η Ευρώπη μπορεί να θέλει να γίνει μία πόλη αρκεί αυτή να μην είναι η... Πάτρα κι έτσι το μεγαλεπήβολο όραμα «ξέπεσε» σε ένα απλό εικοσαήμερο κύκλο εκδηλώσεων στο Εργαστάσιο Τέχνης.

Ευγένεια

Να ξαναθυμήσουμε για έναν ακόμα μήνα ότι ο κ. Ροϊλός ακόμα δεν μας έχει απαντήσει στην επιστολή μας σχετικά με το γιατί το ΔΟΝΤΙ αποκλείστηκε από όλη τη διαφημιστική καμπάνια της Πολιτιστικής κατά τη διάρκεια του 2006.

Αν μη τι άλλο περιμέναμε λίγη παραπάνω ευγένεια και μια τυπική—έστω— απάντηση, αφού έτσι κι αλλιώς τους πραγματικούς λόγους τους γνωρίζουμε.

Στα άκρα

Καλά έγραφε η Καθημερινή ότι είμαστε λαός των άκρων. Δεν πίστευαν τα μάτια τους στην Πάτρα όταν διάβάζαν ότι ο Δήμαρχος της Ρόδου έκανε ολόκληρη τελετή στο Μουσείο Μπενάκη στην Αθήνα, για να παρουσιάσει την υποψηφιότητα της Ρόδου για την ανάληψη της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το... 2018. Εκείνη η χρονιά είναι η σειρά των Ολλανδών, οι οποίοι όμως ίσως ξεναδώσουν τη θέση τους στην Ελλάδα (όπως έκαναν και το 2006) κι έτσι ο Δήμαρχος Ρόδου μάζεψε 200 υπογραφές επωνύμων του νησιού και αποφάσισε (παραμονές εκλογών) να ζητήσει το χρίσμα. Στο κάτω κάτω τι είχε να χάσει. Λες και θα είναι τότε Δήμαρχος; Ή μήπως θα φοβηθεί τη σύγκριση με την Πάτρα ή τη Θεσσαλονίκη;

**Ταβέρνα Εστιατόριο
Σίδνεϋ
από το 1974**

Παράδοση στη γενύση!

Οδός Πέλοπος, Αγ. Γεώργιος Λάγυρου Πάτρα. Τηλ. 2610-223246

τυπολατρεία

Περιπέτειες και κατορθώματα στο μαγικό κόσμο του τοπικού Τύπου

Άλλαξε χέρια

Πολλοί περίμεναν κάποιες αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της εφημερίδας «Πελοπόννησος», όμως η επίσημη ανακοίνωση από την ίδια την εφημερίδα, με ιδιαίτερα λιτό τρόπο, δεν έμεινε χωρίς αντιδράσεις.

Όπως γράφτηκε στην εφημερίδα το ιδιοκτησιακό της μέλλον θα συνδεθεί με τον επιχειρηματία Γιώργο Πανόπουλο (υπεύθυνο των εκδόσεων «περί τεχνών», αντιπρόσωπο του πρακτορείου τύπου «Αργος» στην Πάτρα και υπεύθυνου για την διανομή όλων των τοπικών εφημερίδων) και με το δημοσιογράφο Θανάση Λόλα. Σύμφωνα με την «Πελοπόννησο», εκδότης παραμένει ο Σπύρος Δούκας, όμως παραμένει άγνωστο είναι το εύρος της εμπλοκής των Πανόπουλου - Λόλα, καθώς και η τύχη της μέχρι τώρα ηγετικής ομάδας της εφημερίδας (Μάνθος, Σύφαντος, Μόγνης, Αβραμίδης).

Προτεραιότητες

Είναι δείγμα των καιρών κι αυτό... Το ΠΑΣΟΚ στην Πάτρα ανησυχεί περισσότερο για όσα γράφονται στις θεωρούμενες ως δικές του τοπικές εφημερίδες («Ημέρα» και «Γεγονότα») και λιγότερο για το προεκλογικό πρόγραμμα των υποψηφίων του ή για την σπήκηση που έχει στην κοινωνία.

Patratv

Απολύσεις

Μετά την μπόρα του Ιουλίου στο τηλεοπτικό κανάλι Patra TV που ξεσήκωσε αρκετές αντιδράσεις στην Πάτρα, το σίριαλ συνεχίστηκε το Σεπτέμβριο, με απόλυση της διευθύντριας ειδήσεων Νατάσας Τραγουστή και με εμμονή του ιδιοκτήτη του καναλιού Αδ. Πολέμη, να μετατρέψει το σταθμό από ειδοσιογραφικό σε ψυχαγωγικό. Αλήθεια, η (ανέφικτη, κατά τη γνώμη μας) πρόταση του προέδρου του Επιμελητηρίου Αχαΐας Κώστα Αντζουλότου, να δημιουργηθεί ένα δημοτικό πατρινό κανάλι με τη συνένωση των τεσσάρων υποκείμενων, ουδέποτε καταλάβαμε αν ποτέ συζητήθηκε και γιατί έγινε.

Με το χρονόμετρο

Να μοιράζουν ακριβοδίκαια το χρόνο των υποψηφίων στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές ζητά από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς και τα τηλεοπτικά κανάλια, το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο. Δηλαδή, με απλό λόγο το Συμβούλιο (και οι Ενώσεις Συντακτών που δέχονται τέτοιες ρυθμίσεις) μάς λέει ότι κάθε δημοσιογράφος δεν έχει το δικαίωμα να κρίνει (όρα και να κριθεί) ποια άποψη θα προβάλλει περισσότερο και πόσο θα μιλήσει με τον κάθε υποψήφιο, αλλά θα πρέπει να βριάκεται με το χρονόμετρο στο χέρι να μετρά το χρόνο των συνομιλιών και να τους «κόβει» (όσο ενδιαφέροντα πράγματα και να λένε) μόνο και μόνο επειδή ξεπέρασαν το χρόνο των συνομιλιών τους. Μα αυτό δεν είναι δημοσιογραφική δουλειά, μπορεί να την κάνει και ο τηλεφωνητής ή η λογίστρια του κάθε σταθμού, χωρίς να λέγεται δημοσιογράφος.

τυπολατρεία

Υποψήφιοι

Πολύ σωστό το έγραψε ο Δημήτρης Αβραμίδης στην Πελοπόννησο στις αρχές Σεπτεμβρίου. Η απόφαση του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου να απαγορευθούν οι εκπομπές των δημοσιογράφων που κατεβαίνουν υποψήφιοι στις Δημοτικές Εκλογές από τις 15 Σεπτεμβρίου και μετά, δεν χρειαζόταν καν να βγει. Έπρεπε να το έχουν ήδη αποφασίσει οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι. Αντιθέτως, λίγες μέρες μετά την απόφαση, είδαμε την Ένωση Συντακτών να κατακεραυνώνει την απόφαση λέγοντας πως καταπατά το δικαίωμα στην εργασία. Απόψεις...

«Συμφωνία»

Μόλις τέσσερις μέρες κρότησε η «συμφωνία» που είχαν κάνει ο επιχειρηματίας Θόδωρος Καμπέρος (Εφημερίδα «Ημέρα») και ο Γιώργος Τρόγκας για τη συνδιαχείριση του «Tele Time». Η συμφωνία ανακοινώθηκε πομπωδώς ως κάτι που θα άλλαζε τα πράγματα του Τύπου στην Πάτρα, όμως λίγες μέρες αργότερα όταν ο Τρόγκας ζήτησε να έχει λόγο στο δελτίο ειδήσεων, διαπληκτίστηκε με τον (μόλις τοποθετηθέντα από την πλευρά Καμπέρου, Γιώργο Αναστασόπουλο) διευθυντή του καναλιού και τελικό η συμφωνία διαλύθηκε.

Το πιο περίεργο είναι πως σύμφωνα με τον κ. Καμπέρο, όταν ανακοινώθηκε η συνεργασία δεν είχε υπογραφεί κανένα χαρτί, αλλά όλα θα βρίσκονταν στην... πορεία.

Ενίσχυση

Ιδιαίτερα χαρούμενοι οι ιδιοκτήτες των επαρχιακών εφημερίδων, μετά το πρόχειρο και προεκλογικό πρόγραμμα του ΕΟΜΜΕΧ και της Πολιτείας για την οικονομική ενίσχυση των επαρχιακών εφημερίδων. Το πρόγραμμα υπόσχεται χρήματα για την επένδυση των εφημερίδων σε υποδομές και φυσικό θα είναι μια πρώτη τάξεως ανόσος στις δύσκολες ώρες των τοπικών εφημερίδων. Μια σοβαρή ένσταση που διατυπώθηκε αμέσως ήταν ότι το πρόγραμμα δεν προβλέπει αποκλεισμό για τις εφημερίδες που δεν έχουν καμία υποδομή και δεν ασπασχολούν κανένα δημοσιογράφο και οι οποίες εκδίδονται με κομματική στήριξη ή για άλλους λόγους. Εμείς θα προσθέσουμε άλλη μία: Ενώ το πρόγραμμα αφορά ενίσχυση του επαρχιακού Τύπου, αποκλείει τα περιοδικά και απευθύνεται μόνο στις εφημερίδες. Κι αυτό αποδεικνύει τον προεκλογικό του χαρακτήρα, αφού παραμονές εκλογών οι τοπικές εφημερίδες είναι εξαιρετικό χρήσιμες στα κομματικά επιτελεία, πολύ περισσότερο όταν εκκρεμεί η απόφαση για την επιδοότησή τους.

SEE YOU IN WALHALLA

Μια παράσταση από
το μέλλον της Τέχνης

της Εύης Γκοτσοπούλου

Στις 14 Σεπτεμβρίου, στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού πραγματοποιήθηκε μια πρωτοποριακή, διαδραστική παράσταση, αποτέλεσμα της συνεργασίας τεσσάρων φορέων από τέσσερις χώρες της Ευρώπης. Πρόκειται για το επιστέγασμα ενός πρότζεκτ με τον τίτλο I - MAP, που υποβλήθηκε από το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Κηφισιάς σε συνεργασία με την Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρία amorphy.org, στο πλαίσιο του προγράμματος Culture 2000. Για έναν ολόκληρο χρόνο, ένα πλήθος καλλιτεχνών διαφόρων τομέων, προγραμματιστών και σχεδιαστών δούλεψαν μαζί στα πλαίσια του προγράμματος με αντικείμενο την έρευνα και την ανάλυση νέων μέσων τεχνολογίας στην δημιουργία μιας παράστασης και την μείξη διαδραστικών τεχνολογιών και πρακτικών ζωντανής παράστασης. Οι φορείς που συνεργάστηκαν για την εκπόνηση της έρευνας και την πρωτότυπη σε παγκόσμιο επίπεδο παράσταση που είχαμε πραγματικό την τύχη να παρακολουθήσουμε στην Αθήνα, είναι για την Ελλάδα η amorphy.org, για την Ολλανδία η De Waag Society, για την Βουλγαρία η Interspace και για την Γερμανία η Interaktion Labor, υπό τον συντονισμό και την επίβλεψη του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Κηφισιάς. Να σημειώσουμε εδώ ότι η αρχική ιδέα και η πρόταση για το I-MAP είναι της Τζένης Αργυρίου, του Ash Bulagen και της Ιωάννας Τσινιβίδη της amorphy.org και η μουσική σύνθεση του πατρινού Σταύρου Γασπαρότου των Γύρω - Γύρω.

Η παράσταση, «See You In Walhalla (Τα λέμε στη Βαλχάλα)», βασισμένη στην ιδέα ενός ήρωα βίντεο παιχνιδιού νέας γενιάς που περιπλανιέται σε μια σύγχρονη πόλη, εξελισσόταν ταυτόχρονα στην Αθήνα, τη Σόφια και το Άμστερνταμ και μεταδόθηκε ολόκληρη από το ίντερνετ. Πιο συγκεκριμένα: Μέσα σε μια καινούργια πόλη, δημιουργημένη από γειτονιές της Αθήνας, της Σόφιας και του Άμστερνταμ, ένας avatar (ήρωας φτιαγμένος από έναν παίκτη στα βίντεο παιχνίδια νέας γενιάς), ένας παίκτης - εμπυκωτής και ένας τυχαίος περαστικός περιηγούνται, όρουν και έρχονται αντιμέτωποι με την πόλη και μεταξύ τους. Το περιβάλλον της σύγχρονης πόλης γίνεται το περιβάλλον του βίντεο παιχνιδιού «See you in Walhalla». Η Ermira Goro ερμήνευσε τον avatar - ήρωα της εικονικής πόλης του παιχνιδιού στη σκηνή της Αθήνας, η Nancy Mauro Flunte τον avatar - περιηγητή της πραγματικής πόλης στο Άμστερνταμ και ο Ivaïlo Dimitroff τον παίκτη του παιχνιδιού στην πόλη της Σόφιας. Σκοπός του παιχνιδιού να οδηγηθεί ο ήρωας που ξεκινά σαν «άγραφο χαρτί» μέσα στο τοπίο μιας πόλης, με τελικό στόχο να μετατραπεί σε ανθρώπινο «πολιτισμένο on», ικανό να επιβιώσει στην ένταση, τον κίνδυνο, την αποξένωση και την ψύχωση μιας σύγχρονης, δυτικής πόλης. Ο παίκτης εμπλέκεται περισσότερο στο παιχνίδι και τελικό χάνει την αίσθηση της πραγματικότητας, μετατρέπεται σε

ένα κοινωνικά απομονωμένο, ενώ ο ιδεατός του ήρωας, ο avatar, σταδιακά ανακτά αυξημένη ικανότητα αντίληψης και αντίδρασης που συνθλίβεται από την καταπίεση και τους κανόνες καθώς και από τις φαντασμαγορικές εικόνες - τοπία που καθορίζουν τον ρυθμό της μεγαλούπολης.

Οι τρεις ερμηνευτές στις τρεις αντίστοιχες σκηνές ήταν διαδίκτυωμένοι (έφεραν τεχνολογικούς αισθητήρες) και λειτουργούσαν διαδραστικά με το βίντεο και τον ήχο. Παρακολουθούσαμε την ζωντανή ερμηνεία της Empira Goro επί σκηνής και ταυτόχρονα, ένα φάσμα γεγονότων από μαγνητοσκοπημένο υλικό, ζωντανές εικόνες (live web camera) και ζωντανές ηχητικές λήψεις (audio stream) από το Άμστερνταμ και τη Σόφια. Ένα κινητικό ελεγχόμενο σύστημα ήχου και video από την ερμηνεύτρια στην σκηνή της Αθήνας, ταυτόχρονες δράσεις στη Σόφια και στο Άμστερνταμ συνέθεσαν ένα τρισδιάστατο περιβάλλον παιχνιδιού (live game) μέσα στο οποίο παρακολουθήσαμε τη ζωή στη Βαλχάλλα του Παίκτη (Player), του ιδεατού του ήρωα (avatar) και του περιηγητή.

«Ο ήρωας του παιχνιδιού, ως ένας άλλος σύγχρονος εικονικός flaneur (πλάνης) αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως ένα πρόσωπο χωρίς όνομα μέσα στο πλήθος, αλλά είναι έτοιμος να ανακαλύψει διαστάσεις και πτυχές που δεν γίνονται αντιληπτές εξαιτίας μίας βεβιασμένης καθημερινότητας. Άλλοτε εγκαταλείπει τον εαυτό του μέσα στο πλήθος, άλλοτε συμμετέχει ενεργά, παρατηρεί, λαμβάνει και εμπλέκεται στο περιβάλλον. Μόλις αρχίζει να αποσπαστεί συνείδηση και να αντιδρά, ένα μπλακ όουτ συμβαίνει και ο παίκτης μένει μόνος, αντιμέτωπος με τον εαυτό του. Παίκτης και ήρωας παίζουν βάσει του συστήματος των πόλεων του σύγχρονου αστικού πολιτισμού, ανάμεσα σε βιτρίνες με γκλάμουρ, εικονοποιήσεις προτύπων, καταγιομό πληροφοριών και οπτικών ερεθισμάτων, συνθήματα για μια καλύτερη ζωή, κανόνες και καταναλωτικά φετίχ, τα οποία είναι τόσο πραγματικά, όσο και εικονικά. Πυρπολούν τα σύνορα της φαντασίας μας και τελικά, όπως ένα όνειρο, διαλύονται στο λεπτό», διαβάζουμε στο πρόγραμμα της παράστασης.

Η παράσταση αυτή αποτέλεσε την πρώτη παρουσίαση της έρευνας που εξελίσσεται ακόμα στα τέσσερα εργαστήρια και θα επαναληφθεί σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης μέσα στο 2007. Όπως καταλαβαίνετε, αποτελεί ένα μικρό κομμάτι μόνο του πρότζεκτ I - MAP, το οποίο θα αφήσει πολύ σπουδαία παρακαταθήκη στον τομέα της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην Τέχνη όπως και το γεγονός της συνεργασίας ενός δικτύου ανθρώπων από διαφορετικούς χώρους και διαφορετικές χώρες. Πολύ σπουδαίο για μας και το γεγονός ότι η πρόταση ξεκινάει από την Ελλάδα και την απογρή. org, μια πρωτοποριακή ομάδα καλλιτεχνών που με έδρα την Ελλάδα παρουσιάζει δουλειές, κυρίως σύγχρονο χοροθέατρο, σε όλο τον κόσμο, την οποία θα έχουμε την ευκαιρία να σας παρουσιάσουμε σε επόμενο τεύχος μας.

Αν σας δοθεί η ευκαιρία να παρακολουθήσετε το «See You in Walhalla», μην τη χάσετε. Θα απογειωθείτε. Η εμπειρία είναι μοναδική. Είναι η πρόγνευση ενός μέλλοντος που δεν έχει έρθει ακόμα...

Ster
CINEMAS

όταν
σβήνουν τα φώτα
ζούμε **τα καλύτερα!**

η μεγαλύτερη οθόνη
τα τελειότερα συστήματα ήχου
τα πιο άνετα καθίσματα

Η μεγαλύτερη και καλύτερη εμπειρία

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: Γ. Μπάκου 1, 115 24 Αθήνα. Τ. 210 6990450, Φ. 210 6990445 - **STER ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ**: Τομπόζη 15, 55 535 Πυλαία - Θεσσαλονίκη. Εμπορικό Κέντρο "Μακεδονία". Τ. 2310 469 300, Φ. 2310 469 469 - **STER ΙΛΙΟΝ**: Λ. Δημοκρατίας 67Α, 131 22 Ίλιον - Αθήνα. Εμπορικό Κέντρο "Escape". Τ. 210 2371 100, Φ. 210 2371 170 - **STER VESPO MARE**: Ακτή Δυμαίων 17, 26 222 Πάτρα. Εμπορικό Κέντρο "Vespo Mare". Τ. 2610 365 500, Φ. 2610 365 570 - **STER THESSALIA**: 3ο κλμ. Εθνικής Οδού Λαρίσης - Κοζάνης, 41 500 Λαρίσα. Εμπορικό Κέντρο "Θεσσαλία". Τ. 2410 560 000, Φ. 2410 560 070 - **STER ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ**: Α. Αχαρνών 375, Αγ. Ελευθερίου - Αθήνα. (εγκαινία μέσα στο 2007)

ΡΕΒΕΚΚΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

«Άνθρωποι σε συνεχή κατάσταση φόβου, προσπαθούσαν να βρουν κάποιο καταφύγιο για να σωθούν...»

Η Ρεβέκκα Παπαδοπούλου, επικεφαλής αποστολής στα επείγοντα προγράμματα των Γ.Χ.Σ. στη Βηρυτό και στο Μπαλμπέκ του Λιβάνου, έφτασε στη Βηρυτό στις 21 Ιουλίου, μόλις λίγες μέρες αφότου ξέσπασε η κρίση στο Λίβανο. Μόλις επέστρεψε από την αποστολή της στη Βηρυτό και μας αφηγείται την εμπειρία της με τους εκτοπισμένους πληθυσμούς του Λιβάνου, με τη συνεχή απειλή των βομβαρδισμών και το φόβο που ποτέ δεν έφευγε.

Πώς ήταν να φτάνει κανείς στο Λίβανο τη στιγμή που πολλοί άνθρωποι προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τη βία του πολέμου;

Ήταν πάρα πολύ περίεργο. Όταν φτάσαμε στα σύνορα, ερχόμενοι από τη Δαμασκό, ένας Λιβανέζος στρατιώτης δεν μπορούσε να πιστέψει ότι θέλαμε να μπούμε στη χώρα. Έλεγε πως ήμασταν τρελοί που ηγαίναμε προς την εμπόλεμη ζώνη, αλλά την ίδια στιγμή ένιωθε και χαρά που κάποιοι άνθρωποι από το εξωτερικό ήθελαν να μπουν στη χώρα για να βοηθήσουν. Μπήκαμε στη Βηρυτό κουβαλώντας ένα πολύ μικρό φορτίο ιατρικού υλικού, καθώς δεν μπορούσαμε να ταξιδέψουμε με μεγάλο κομβόι. Ήταν πολύ δύσκολο να το αποδεχτούμε αυτό, αφού συνήθως φτάνουμε σε επείγουσες καταστάσεις με μεγάλα φορτία με φάρμακα και ιατρικό υλικό. Αλλά αυτή τη φορά η χώρα ήταν εντελώς αποκλεισμένη και αναγκαστήκαμε να αρχίσουμε την παρέμβαση μας με πολύ λιγοστά μέσα.

Ποια ήταν τα κυριότερα θέματα που απασχόλησαν την ομάδα;

Συνέντευξη στον **Τόμας Κούρμιαν**
Διευθυντής Επικοινωνίας του Ελβετικού
Τμήματος των Γιατρών Χωρίς Σύνορα

Μπορούμε να πούμε ότι είχαμε πολλά και διαφορετικά προβλήματα. Το πρώτο ήταν ο Νότιος Λίβανος και η ασφάλεια των κατοίκων της περιοχής, όπως και των περιοχών της Νότιας Βηρυτού και της κοιλάδας Μπεκάα. Είχαμε εξαιρετικά περιορισμένη πρόσβαση εκεί. Υπήρχαν άνθρωποι που δεν έφυγαν ποτέ από τα σπίτια τους και που είχαν άμεση ανάγκη από βοήθεια, καθώς ήταν εντελώς απομονωμένοι. Άνθρωποι σε συνεχή κατάσταση φόβου, που προσπαθούσαν να βρουν κάποιο καταφύγιο για να σωθούν.

Η δεύτερη ανησυχία μας ήταν η μαζική εισροή εκτοπισμένων από το νότο της χώρας και από τη Νότια Βηρυτό, στόχο συνεχών βομβαρδισμών. Πολύ γρήγορα συνειδητοποιήσαμε τι περνούσαν αυτοί οι άνθρωποι. Αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους πολύ γρήγορα και να αναζητήσουν καταφύγιο σε δημόσια κτίρια, κυρίως σε σχολεία και σε χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων. Κανείς δεν ήταν προετοιμασμένος για μία τόσο μεγάλη εισροή εκτοπισμένων και αμέσως συνειδητοποιήσαμε ότι η υγειονομική κατάσταση θα μπορούσε να επιδεινωθεί πολύ γρήγορα. Καθώς οι οικογένειες ήθελαν να επανενωθούν, οι άνθρωποι έμεναν σε ένα καταφύγιο για μία νύχτα και μετά πήγαιναν σε ένα άλλο για να βρουν τους συγγενείς τους, ψάχνοντας σπελητισμένο για ένα στρώμα ή μία κουβέρτα. Μας φαινόταν ότι ο αριθμός των εκτοπισμένων συνεχώς αυξανόταν. Οι άνθρωποι συγκεντρώνονταν στη Βηρυτό και στα γειτονικά βουνά και δεν ξέραμε πότε θα τελείωνε όλη αυτή η κατάσταση.

Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα ήταν πώς να φέρουμε ανθρωπιστικό υλικό μέσα στη χώρα και πώς να το διανεμήσουμε στις διάφορες περιοχές.

Ποιες ήταν οι καθοριστικές στιγμές της κρίσης σύμφωνα με τη δική σας εμπειρία;

Η πρώτη σημαντική στιγμή ήταν η πρώτη εισροή πληθυσμού από το Νότο. Στην αρχή η κατάσταση δεν

ήταν άσχημη, καθώς υπήρχε αρκετός χώρος για τις πρώτες οικογένειες που κατέφταναν. Αλλά μετά, καθώς ο αριθμός των εκτοπισμένων άρχισε να μεγαλώνει, τα καταφύγια άρχισαν να γεμίζουν. Οι άνθρωποι εναλλάσσονταν στα κρεβάτια και στα αποχωρητήρια και η υγειονομική κατάσταση επιδεινώθηκε πολύ γρήγορα. Η διανομή του νερού αποτέλεσε μεγάλο θέμα και, συνεπώς, την πρώτη μας προτεραιότητα. Κάποιοι εκτοπισμένοι κατέλυσαν σε κάποια άδεια διαμερίσματα, αλλά οι Αρχές προσπαθούσαν να αποφύγουν αυτό το σενάριο καθώς φοβούνταν ότι οι εκτοπισμένοι θα αποφάσιζαν τελικά να μείνουν εκεί και μετά την κρίση. Θυμάμαι σε ένα διαμέρισμα δύο υπνοδωματίων είχαν καταλύσει δύο μεγάλες οικογένειες, συνολικά 36 άτομα. Ήταν ένας εφιάλτης για αυτούς. Σε ένα εμπορικό κέντρο της Βηρυτού, ο υπόγειος χώρος στάθμευσης φιλοξενούσε 1.700 ανθρώπους που αναζητούσαν ένα καλύτερο μέρος να καταλύσουν. Φοβόμασταν ότι ο εξασθενημένος θα σταματούσε να λειτουργεί κάποια στιγμή, θέτοντας σε κίνδυνο τη ζωή τους. Κάποιοι προσπαθούσαν να βρουν ένα άλλο μέρος για να μείνουν και αν το κατάφερναν, τότε κάποιοι άλλοι έρχονταν αμέσως για να πάρουν τη θέση τους. Επικρατούσε έντονη αίσθηση παράλυσης. Το κάθε τι μετατρέποταν σε εφιάλτη.

Η δεύτερη σημαντική στιγμή ήταν η ρίψη φυλλαδίων νότια του ποταμού Λιτάνι και πάνω από τη Βηρυτό, τα οποία προειδοποιούσαν για επερχόμενους νέους βομβαρδισμούς σε κάποιες περιοχές. Κατά κάποιο τρόπο αυτή η κίνηση μάζ έκανε ακόμα πιο αποφασισμένους να πετύχουμε στην αποστολή μας και να αγωνιστούμε για να έχουμε πρόσβαση στους πληθυσμούς. Μας έδωσε το κίνητρο για να εκφράσουμε την απόλυτη θέλησή μας να κάνουμε ό,τι ήταν δυνατό για να μεταφέρουμε ανθρωπιστικό υλικό και να φτάσουμε τους ανθρώπους που είχαν άμεση ανάγκη. Επίσης, αποφασίσαμε να αγοράσουμε ένα μεγάλο μέρος των υλικών από ντόπιους προμηθευτές φαρμάκων. Με τον αποκλεισμό της χώρας ήταν η μόνη λύση. Ο ανθρωπιστικός διάδρομος που αναφερόταν από τα Μέσα αποτελούσε στην ουσία μία μεγάλη αυταπάτη.

Που επικεντρώθηκαν οι δραστηριότητές σας;

Καταρχάς στο να οργανώσουμε τον εφοδιασμό σε φάρμακα για τη θεραπεία χρόνιων παθήσεων όπως ο διαβήτης, καθώς αρκετοί ασθενείς είχαν αναγκαστεί να διακόψουν τη θεραπεία τους. Ο εφοδιασμός αυτών των φαρμάκων είχε σταματήσει εντελώς και υπήρχε επίσης ένα μεγάλο πρόβλημα πρόσβασης στις αποθήκες όπου βρίσκονταν τα φάρμακα. Τα είδη προσωπικής υγιεινής αποδείχτηκαν επίσης πολύ χρήσιμα για τους εκτοπισμένους που δεν είχαν φέρει τίποτα μαζί τους. Όλο το υπόλοιπο υλικό ήταν επίσης ευπρόσδεκτο για να ανακουφιστεί ο πόνος των ανθρώπων.

Πάνω από όλα, το γεγονός ότι βρισκόμασταν εκεί, έγινε αμέσως αποδεκτό από τον πληθυσμό. Ήταν πολύ σημαντικό για τους εκτοπισμένους να πουν τις ιστορίες τους και να τους ακούσει κάποιος. Τους έδινε δύναμη να αντιμετωπίζουν το φόβο τους που συνεχώς μεγάλωνε. Όταν αρχίσαμε να παρέχουμε θεραπεία σε ασθενείς με ψυχικές διαταραχές, καταλάβαμε ότι υπήρχε μεγάλη ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη.

Τι θα μπορούσατε να πείτε για τους Λιβανικούς ανθρωπιστικούς φορείς και τη δράση τους;

Είχαν έναν πολύ σημαντικό, κεντρικό ρόλο στην παροχή βοήθειας. Τον περισσότερο καιρό προσπαθήσαμε να τους υποστηρίξουμε όσο καλύτερα μπορούσαμε, καθώς διασφάλιζαν τη μεταφορά των σοβαρά άρρωστων ή τραυματισμένων ασθενών και εξασφάλιζαν ότι οι χειρουργικές αίθουσες λειτουργούσαν κανονικά. Στις περιοχές που είχαν πληγεί περισσότερο κράτησαν σε λειτουργία τα νοσοκομεία, έμειναν μέσα στις ιατρικές δομές, κοιμόνταν εκεί χωρίς να τις εγκαταλείπουν ποτέ. Ήταν πολύ σημαντικό να βλέπει κανείς όλες αυτές τις Λιβανικές, μη κυβερνητικές οργανώσεις να εργάζονται τόσο σκληρά μέσα σε ένα κλίμα αλληλεγγύης. Η καταστροφή ήταν σχεδόν ολοκληρωτική, αλλά χάρη στη δική τους συμβολή, τα πάντα συνέχιζαν να λειτουργούν. Οι Λιβανέζοι εθελοντές που συνεργάστηκαν μαζί μας συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στο έργο μας. Διευκόλυναν την αγορά υλικού και μας έδιναν πάντα μία συνολική εικόνα της κατάστασης, τόσο από πολιτικής άποψης όσο και σε σχέση με τα μέτρα της βοήθειας.

Τι σχεδιάζουν να κάνουν οι Γιστροί Χωρίς Σύνορα τώρα που έχει επέλθει η εκκευρία;

Βρισκόμαστε σε μία φάση αξιολόγησης της κατάστασης που επικρατεί σε αυτή την ευάλωτη φάση της εκκευρίας. Θα ολοκληρώσουμε τη διανομή ανθρωπιστικού υλικού στους εκτοπισμένους κατοίκους που επιστρέφουν στα σπίτια τους, καθώς και τον εφοδιασμό φαρμάκων για τις χρόνιες παθήσεις. Επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας στην προβληματική των δραστηριοτήτων ψυχικής υγείας σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Δεν πρέπει να αποδυναμώσουμε την αξία της παρέμβασής μας το μήνα που πέρασε, μετατρέποντάς την σε ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα. Αλλά θα πρέπει να βρισκόμαστε σε ετοιμότητα να επιστρέψουμε πίσω. Η πρόσβαση θα αποτελεί πάντα ένα σημαντικό θέμα σε μία εμπόλεμη κατάσταση και θα πρέπει συνεχώς να αγωνιζόμαστε γι' αυτήν. Για να μη μείνουν απομονωμένοι και αποκλεισμένοι οι πληθυσμοί. Γνωρίζουμε πόσο σημαντικό είναι για αυτούς τους ανθρώπους να βρισκόμαστε δίπλα τους αυτές τις κρίσιμες ώρες.

20 Χρόνια

Ταξίδια με όχημα τον Φωτογραφικό Φακό

Ο «Διεθνής Μήνας Φωτογραφίας», ο παλαιότερος θεαμός στα φωτογραφικά δρώμενα στην Ελλάδα, διοργανώθηκε για πρώτη φορά το Μάρτιο του 1987 όταν υπουργός Πολιτισμού ήταν η Μελίνα Μερκούρη, η οποία υποστήριξε το θεαμό με ιδιαίτερη ζέση. Εμπνευστής του ήταν ο Σταύρος Μωρεσόπουλος. Από τους κόλπους του ξεπήδησαν πολλοί σημαντικοί Έλληνες φωτογράφοι που πρωτοπαρουσίασαν τη δουλειά τους στον «Μήνα Φωτογραφίας» και είχαν την ευκαιρία —όπως και οι θεατές— να έρθουν σε επαφή με τις παγκόσμιες τάσεις στη φωτογραφία. Στην αρχή τα έργα εκτείθοντο σε δημόσιους χώρους που με τα χρόνια έδωσαν τη θέση τους σε αίθουσες Τέχνης και Art Καφέ. Το θέμα του φετινού «Μήνα» έχει τον τίτλο «Περί προσώπων» και σύμφωνα με τη διοργάνωση «θα διερευνηθεί μέσα από μια σειρά διαφορετικών προσεγγίσεων όπως η νηκική του φωτογράφου στην προσέγγιση κοινωνικών γεγονότων, το πρόσωπο πίσω από τη μάσκα, η αναγνωρισιμότητα μέσα από τη φωτογραφία, το διφορούμενο στο φωτογραφικό πορτρέτο και η αντικατάσταση του κλασικού πορτρέτου από νέες προσεγγίσεις στην εξερεύνηση του προσώπου». Πάνω από σαράντα εκθέσεις θα παρουσιαστούν σε διάφορους χώρους σε όλη την Αθήνα από τις 18 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 3 του Δεκέμβρη. Τα επίσημα εγκαίνια θα γίνουν στις 2 Οκτωβρίου στο Μουσείο Μπενάκη όπου θα παρουσιαστεί η κεντρική έκθεση του «Μήνα», μεγάλη αναστομική έκθεση της δουλειάς της Βούλας Παπαϊωάννου. Μια άλλη, σημαντική ενότητα των φετινών εκδηλώσεων είναι οι εκθέσεις στα art καφέ και ο ρόλος των τελευταίων στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της Πόλης. Η διοργάνωση είναι του Ελληνικού Κέντρου Φωτογραφίας σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη και την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού. Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων που ακολουθεί, περιλαμβάνει και μια σειρά από παράλληλες εκδηλώσεις που θα ανακοινώνονται με δελτία τύπου από την διοργάνωση. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στο 210 9210545 και στην ιστοσελίδα www.hcp.gr.

- 18/9 - 4/10: Παναγιώτης Ηλίας, Ανθρώπινα Σημάδια, Πολυχώρος Αθηναίς
- 21/9 - 21/10: Πένη Λουλακάκη, Stage on Fire, Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών
- 21/9 - 14/10: Diana Gallery - Down Town
- 21/9 - 14/10: Λιλή Φραγκάκη
- 21/9 - 10/11: Clement Page (U.K.), Sleepwalker, E 31 Gallery
- 22/9 - 14/10: Simon Norfolk (U.K.), Et in Arcadia Ego, Cats & Marbles
- 25/9 - 14/10: Σύλβια Διαμαντοπούλου, Under Pressure, Ντίνα Κουμπούλη, Μονογραφίες, Agathi Art Gallery
- 25/9 - 14/10: Ηώς, Art Gallery
- 25/9 - 29/10: Δημοσθένης Αγραφιώτης, (α)κινητές εξημερώσεις, Art Act
- 26/9 - 20/10: George Georgiou (U.K.), Between the Lines, Mavromichali 55
- 27/9 - 21/10: Πέλλα Δικονημάκη, Απεικασματα, Αγγέλων Βήμα
- 27/9 - 14/10: Αποτυπώματα 2006, Ομαδική Έκθεση, Leica Academy
- 30/9 - 14/10: Άποψη, Κέντρο Λόγου και Τεχνών
- 2/10 - 19/11/: Βούλα Παπαϊωάννου, Αφιέρωμα, Μουσείο Μπενάκη, Κτήριο Πειραιώς
- 4/10 - 26/10: Larry Fink, a.antonoπουλου.art
- 4/10 - 27/10: Martin Kollar (Slovakia), Nothing Special, Batagianni Art Gallery
- 4/10 - 27/10: Γιάννης Σταθάτος, Λίθοι, Ελένη Μαλιγούρα, Self-Portrait, Χρήστος Κουκέλης, Divine Light, Artower Agora - Artnet Galleries
- 5/10 - 20/10: Ομαδική Έκθεση, 2006, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
- 9/10 - 14/10: Πίστη, Ομαδική Έκθεση 18 Άνω, Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα
- 10/10 - 3/12: Φωτογραφικό Αρχείο Casasola (Μεξικό), Από την Επανάσταση και Πέρα (1900-1940) Μουσείο Μπενάκη, Κτήριο Πειραιώς
- 10/10 - 31/10: Gens Liebchen (Γερμανία), Πολιτική & Τέχνη - Τέχνη & Πολιτική, Goethe-Institut Athen
- 10/10 - 5/11: Νέοι Έλληνες Φωτογράφοι, 2006, Θεόφιλος Αίθουσα Τέχνης
- 11/10 - 28/11: Γιώργος Κατσάγγελος, Σιωπή, Ε.Λ.Ι.Α.
- 12/10 - 4/11: Anton, Εντύψεις, Μέδουσα Αίθουσα Τέχνης
- 12/10 - 21/10: Αθηνά Χρόνη, Ρεορίε (Στερεοσκοπική Προβολή), Βίος
- 13/10 - 26/11: Χάρης Κακαρούχας, Ημερολόγιο Κούβας, Μουσείο Μπενάκη, Κτήριο Πειραιώς
- 14/10 - 11/11: Γιώργος Χαϊδόπουλος, Τα σκιάχτρα της Σαντορίνης, Bartesera
- 18/10 - 30/10: Ηλίας Μπουργιώτης, Spectators, Ελληνοαμερικανική Ένωση

της Έλενας Αλεξανδράκη

Ανεπανάληπτο θεατρικό καλοκαίρι με κοινό... καυτό και χλιαρό

Ίσως το πιο σημαντικό ελληνικό θεατρικό —και ευρύτερα πολιτιστικό— καλοκαίρι ήταν αυτό που μόλις αφήσαμε πίσω μας, γεμάτοι, ευχαριστημένοι και με την ελπίδα να μην αποτελέσει απλώς μια εξαίρεση στα θεατρικά δρώμενα της χώρας και να κυριολεκτήσει ο τίτλος του άρθρου... Και όταν λέω καλοκαίρι, το πιάνω από τα μέσα Μαΐου με αφετηρία την εντυπωσιακή ενότητα του προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Πάτρα 2006 «Νέα Σκηνή Αρχαίου Δράματος» και τις μετακλήσεις της Αττικής Πολιτιστικής Εταιρείας, και συνέχεια το εξίσου εντυπωσιακό Φεστιβάλ Αθηνών - Επιδαύρου. Μεταξύ των ελληνικών παραγωγών, τέσσερις ξένες στην Πάτρα και δεκαεννέα στην Αθήνα —χώρια τις όπερες και τις συναυλίες— έδωσαν διεθνή διάσταση στο καλοκαίρι. Το σημαντικό όμως δεν είναι μόνο η ποσότητα αλλά και η ποιότητα τους, αφού πολύ μεγάλα ονόματα ήρθαν στη χώρα μας παρουσιάζοντας τη δουλειά τους: ο Λιθουανός σκηνοθέτης Οσκάρας Κορσούνovas με το ομώνυμο θέατρο, η Πίνα Μπόους με το χοροθέατρο του Βούπερταλ, ο Τόμας Οστερ-

Αριστερά: Η Νόρα του Ίψεν σε μια εντελώς σύγχρονη σκηνοθεσία και διδασκαλία από τον Τόμας Οστερμάιερ, καλλιτεχνικό διευθυντή της Σαουμπίνε του Βερολίνου. Δεξιά: Ο Ντιμίτερ Γκότσοφ ως Φίλοκλής στο έργο του Χάινερ Μύλλερ που έφερε στην Πάτρα η Πολιτιστική Πρωτεύουσα.

Ο Πίτερ Μηρουκ βρέθηκε στην Αθήνα με την παράσταση «Ο Σίζουε Μπίνζι πέθανε» την οποία αμέσως μετά παρουσίασε στο Φεστιβάλ της Αβινιόν στη Γαλλία.

μάιερ με την ιστορική Σαουμπίνε, η Αριάν Μνουσκίν με το θέατρο του Ήλιου, ο αμερικάνος σκηνοθέτης Λη Μπρούερ, ο Πίτερ Μηρουκ, ο Ντιμίτερ Γκότσοφ με το Κρατικό θέατρο του Βερολίνου και τόσοι άλλοι, χαρίζοντάς μας μοναδικές θεατρικές εμπειρίες που οι περισσότεροι από εμάς δεν θα είχαν ποτέ την ευκαιρία να ζήσουν. Δεν υποτιμά φυσικά κανείς τις ελληνικές παραγωγές, που πολλές από αυτές είχαν εξαιρετικό ενδιαφέρον όπως η *Ηλέκτρα* του Θεάτρου Δωματίου σε σκηνοθεσία Άντζελας Μπρούσκου, ο Φιλόσοφος με τη Ρούλα Πατεράκη και αρκετά ακόμα. Το σημαντικό σε όλες αυτές τις παραστάσεις δεν είναι το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα και το αν συμφωνούμε ή όχι με τις επιλογές των σκηνοθετών, αλλά το γεγονός ότι είχαμε τη δυνατότητα να δούμε τις διαφορετικές απόψεις και προτάσεις τόσο σημαντικών ανθρώπων του θεάτρου.

Δυστυχώς κάτι ανάλογο με τη Νέα Σκηνή Αρχαίου Δράματος δεν θα ξαναδούμε, όπως όλα δείχνουν, στην Πάτρα, αν προσθέσει κανείς σε όλα τα υπόλοιπα και το γεγονός ότι οι περισσότερες από τις παραστάσεις δόθηκαν σε μισοδάεια —ή αν προτιμάτε μισογεμάτα— θέατρα. Στο άλλο άκρο, το Φεστιβάλ Αθηνών «τελούσε» υπό καθεστώς sold-out» (επιτρέψτε μου την αυθαιρέσια της έκφρασης), ενώ σημειώστε πως τα εισιτήρια για την Πίνα Μπόους εξοντλήθηκαν στις

πρώτες ώρες της προώλησης!

Τι μας συμβαίνει/συνέβη και δεν μπορέσαμε να γεμίσουμε τους ελάχιστους χώρους της Πάτρας την ώρα που στην Αθήνα υπήρχαν λίστες αναμονής έξω από τα ταμεία των θεάτρων; Δεν μπορούμε να εκτιμήσουμε το καλό θέατρο; Δεν μας ενδιαφέρει τι γίνεται παράξω; Άλλοι μιλούν για ελλιπή διαφήμιση, άλλοι για καταιγισμό παραστάσεων. Πράγματι συνέβησαν και τα δύο, αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Είναι σίγουρα κάτι περισσότερο από αυτό, αφού στο κοινό κάποιων παραστάσεων υπήρχε κόσμος που ήρθε από την Αθήνα μόνο για αυτό το σκοπό. Μήπως τελικά ανομπάρουμε την Πολιτιστική; Ερωτήματα που με απασχολούν αλλά, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν έχω απαντήσεις.

Με θετική σποτίμηση και... «γεμάτες αποσκευές» οδεύουμε προς τη νέα θεατρική περίοδο με την προσδοκία η καλοκαιρινή εμπειρία να προσθέσει κάτι στην ποιότητα του φετινού χειμώνα.

ΚΑΝΤΟ ΟΠΩΣ Ο ΜΠΕΡΓΚΜΑΝ: Η ΤΑΙΝΙΑ

Ολοκληρώθηκαν την τρέχουσα χρονιά τα σεμινάρια του κύκλου «ΚΑΝΤΟ ΟΠΩΣ Ο ΜΠΕΡΓΚΜΑΝ» που διοργάνωσε και φέτος «Το Δόντι» και η Κινηματογραφική Λέαχη της Πάτρας, ενώ υπεύθυνος του σεμιναρίου ήταν ο σκηνοθέτης και κριτικός κινηματογράφου Γιάννης Καραμπήτσος. Διεξήχθησαν τρία σεμινάρια (Εισαγωγικά στην τέχνη του κινηματογράφου, Θεωρία και Πρακτική του Μοντάζ, Εργαστήρια Σεναρίου και Σκηνοθεσίας) που κάλυψαν για πρώτη χρονιά φέτος εκτός από την θεωρία και την πρακτική του κινηματογράφου, με πολύ μεγάλη συμμετοχή όχι μόνο φοιτητών αλλά και στόμων που ζουν και εργάζονται στην Πάτρα. Το εργαστήριο Σεναρίου και Σκηνοθεσίας που είχε και την μεγαλύτερη συμμετοχή, διήρκεσε όλη τη χρονιά. Περιελάμβανε βασικές γνώσεις σεναρίου, σκηνοθεσίας, διεύθυνσης παραγωγής και ηθοποιίας, φωτογραφίας και ηχολήψιας καθώς και ψηφιακού βίντεο και κατέληξε σε γύρισμα ταινίας μικρού μήκους με ψηφιακή βιντεοκάμερα και τεχνολογία, με θέμα την ανεργία και σενάριο που έγραψαν οι συμμετέχοντες. Τα μέλη του σεμιναρίου στελέχωσαν όλες τις ειδικότητες του συνεργείου και έπαιξαν σχεδόν όλους τους ρόλους. Η ταινία που βρίσκεται στο στάδιο του μοντάζ (διεξάγεται με τη συμμετοχή των μελών του σεμιναρίου σκηνοθεσίας αλλά και του σεμιναρίου μοντάζ) και της προσαθήκης μουσικής που θα γραφτεί ειδικά για την ταινία, θα είναι έτοιμη για προβολή στο τέλος Σεπτεμβρίου, όπου θα ανακοινωθεί και το περιεχόμενο του νέου κύκλου σεμιναρίων «ΚΑΝΤΟ ΟΠΩΣ Ο ΜΠΕΡΓΚΜΑΝ» που θα συνεχιστούν και φέτος με ακόμα καλύτερη οργάνωση και πιάτερο μεράκι. Στην ταινία, της οποίας ο τίτλος δεν έχει αποφασιστεί ακόμα, η ηρωίδα, μια νεορή κοπέλα που μένει άνεργη και μπαίνει στην περιπέτεια αναζήτησης νέας δουλειάς, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα στις προσωπικές και οικογενειακές της σχέσεις (χωρίζεται με τον φίλο της ενώ δέχεται την αμφισβήτηση από την οικογένειά της) ανακαλύπτει μέσα από αυτή τη διαδικασία και τη γνωριμία με μια αλλοδαπή κοπέλα που επίσης αναζητά δουλειά, πτυχές του εαυτού της που μέχρι τώρα δεν φανταζόταν ότι είχε. Οι δύο κοπέλες μαθαίνουν πράγματα η μία από την άλλη, όπως και να βλέπουν τη ζωή από άλλη οπτική γωνία. Η ηρωίδα μαθαίνει από την αλλοδαπή κοπέλα ότι δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε και ότι πρέπει να ανακαλύπτουμε νέα και ενδιαφέροντα πράγματα, αλλά και πιο ευέλικτους τρόπους για να επιβιώσουμε. Τα γυρίσματα πραγματοποιήθηκαν σε πάρα πολλούς εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους (Λιμάνι της Πάτρας, ΟΑΕΔ, Δασύλλιο, Πλατεία Γεωργίου, γραφεία του περιοδικού «Το Δόντι» κ.α.).

Τους βασικούς ρόλους έπαιξαν η Νατάσα Μαρταούκα (άνεργη ηρωίδα), ο Λάμπρος Αραπάκος (ο φίλος της), η Λιντίτα-Αννέτα Χέρι (στο ρόλο της αλλοδαπής) που δεν ήταν μέλος του σεμιναρίου, αλλά επιλέχτηκε πραγματική αλλοδαπή για να τονιστεί η αυθεντικότητα και ο δυναμισμός του ρόλου. Έπαιξαν επίσης οι Σταμάτης Δραγουμάνος, Ελένη Γαβαλά, Γιάννης Δοντάς, Ελένη Ζαβέρδα κ.ά. ενώ συμμετείχε και η ακροβατική ομάδα «GOSSIEU».

Το συνεργείο απετέλεσαν οι: στο ρόλο του επιβλέποντα σκηνοθέτη ο Γιάννης Καραμπήτσος, βοηθοί σκηνοθέτες οι Χρυσοβαλάντης Αγγελόπουλος, Ελένη Γαβαλά, Ειρήνη Τσαχρέλι, Σταμάτης Δραγουμάνος. Διευθυντής Παραγωγής ο Γεράσιμος Παπαναγιώτου και βοηθός διευθυντή παραγωγής η Ελένη Γαβαλά. Διευθυντές φωτογραφίας ο Βαγγέλης Κατσαράς και Βασίλης Κόκκινος και βοηθοί διευθυντή φωτογραφίας οι Ελένη Κονδύλη και ο Σταμάτης Δραγουμάνος. Ηχολήπτης ο Παρασκευάς Παρασκευόπουλος και βοηθοί ηχολήπτη η Μαριέτα Μανέτα και ο Γιάγκος Ραυτόπουλος. Σκριπτ οι Ελένη Ζαβέρδα και Κωνσταντίνα Πολυμεροπούλου.

Αμέριστη υπήρξε η βοήθεια του Λιμενάρχη της Πάτρας και των ιθυνόντων του Ο.Α.Ε.Δ. και τους ευχαριστούμε θερμά.

Του Γιάννη Καραμπίτου

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Μύθος ή πραγματικότητα;

Υπάρχει κρίση στον ελληνικό κινηματογράφο ή μόνο σοβαρό έστω προβλήματα και δυσκολίες; Και αν υπάρχει, αυσιατά μόνο ελληνικό φαινόμενο ή έχει παγκόσμια εμβέλεια; Ναι, υπάρχει κρίση στον ελληνικό κινηματογράφο και σε ένα μεγάλο βαθμό και στον παγκόσμιο. Που οφείλεται αυτή η κρίση και πώς μπορεί να ξεπεραστεί; Δεν υπήρξε και -όπως φαίνεται- δεν πρόκειται να υπάρξει καμιά διάθεση της πολιτείας να επενδύσει στην τέχνη και τον πολιτισμό. Οι κυβερνήσεις δεν έχουν κανένα σχέδιο σε αυτόν το τομέα. Είναι γνωστό σε όλους ότι το κονούλι που συμπεριλαμβάνεται στον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό για τον πολιτισμό δεν ξεπερνά το 1%! Το Υπουργείο Πολιτισμού που εκπροσωπεί την πολιτεία στον τομέα του κινηματογράφου, αδυνατεί να προβεί στην αναγκαία εκτίμηση των πεπραγμένων στο χώρο, να παρακολουθήσει, να αξιοποιήσει και να εντάξει με αποτελεσματικό τρόπο τις νέες τεχνολογίες στο σώμα του, να αλλάξει τα κακώς κείμενα και να χαράξει συγκεκριμένη πολιτική.

Χώρες με χαρακτηριστικά παρόμοια με τα δικά μας, αναπτύσσουν τελευταία κινηματογραφίες με το δικό τους ιδιαίτερο και πολύ ενδιαφέρον στίγμα, με σχέδιο και πίστη στην εγχώρια παραγωγή τους. Ο ελληνικός κινηματογράφος χαρακτηρίζεται από έλλειψη τόλμης που τον εμποδίζει να δώσει το δικό του στίγμα στον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο χώρο, όπως κάνει ο ισπανικός κινηματογράφος. Δεν υπάρχει μια ενιαία εικόνα, μια ταυτότητα που θα μας επέτρεπε να μιλήσουμε για εθνική κινηματογραφία.

Χρειάζεται ο έγκυρος και έγκαιρος σχεδιασμός και προγραμματισμός μιας σταδιακά αναπτυσσόμενης κινηματογραφίας, με όραμα και υπομονή. Ζούμε σε μια χώρα όπου οι νέες τάσεις φτάνουν με 10 έως 15 χρόνια καθυστέρηση, όπου τα ψίχουλα για τον πολιτισμό δίνονται —και σε λίγο μπορεί να μην δίνονται και καθόλου—με αδια-

φανή κριτήρια και όπου συντελείται μια έντονη μικροαστικοποίηση του πληθυσμιακού δυναμικού που όταν βρίσκεται στη θέση του θεατή τείνει να ικανοποιείται με αμερικάνικες κυρίως ταινίες, σε ένα ποσοστό 80%.

Ταινιοθήκη και Ακαδημία Κινηματογράφου συνεχίζουν επί της ουσίας να μην υπάρχουν. Σκηνοθέτης γίνεται κανείς βλέποντας και ταυτόχρονα κάνοντας ταινίες. Το μάθημα του κινηματογράφου εξακολουθεί να μη διδάσκεται σε δημοτικό και Λύκειο, ενώ διδάσκεται ανεπαρκώς σε κάποιες πανεπιστημιακές σχολές. Η κινηματογραφική σχολή που δημιουργήθηκε στην Θεσσαλονίκη αποτελεί σίγουρα ένα βήμα, αλλά η ανεπάρκεια των δομών (κτίρια, εξοπλισμός, διδάσκοντες), η θεωρητική της κυρίως κατεύθυνση σε βάρος των εργασιών, το σύστημα εισαγωγής των φοιτητών μέσω πανελληνίων εξετάσεων κάνουν προβληματική τη συνέχιση της λειτουργίας της και σε καμιά περίπτωση δεν επιλύεται το πρόβλημα της κινηματογραφικής εκπαίδευσης. Οι ιδιωτικές κινηματογραφικές σχολές, κυρίως τα ΙΕΚ, παρέχουν κάποιες γνώσεις αλλά η έλλειψη ουσιαστικής παρακολούθησης και ελέγχου τους από την πολιτεία καθιστούν αμφισβητούμενη την ποιότητα των παρεχόμενων γνώσεων.

Και ο ρόλος των θεσμικών φορέων (Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Σωματεία, Εταιρεία Σκηνοθετών κ.α.), και

των Φεστιβάλ (κυρίως Θεσσαλονίκης και Δράμας, τα εθνικά μας Φεστιβάλ) ποιος είναι; Πώς απαντάει στο ερώτημα τι κινηματογράφο θέλουμε και με ποια μέσα μπορούμε να τον δημιουργήσουμε; Ποια είναι η στάση, η τοποθέτηση, η αντίδραση των ίδιων των δημιουργών σε αυτή την κατάσταση; Μπορεί ο κινηματογράφος μας να αποκτήσει την ανατρεπτικότητα που χρειάζεται για να ξεφύγει από την εσωστρέφεια που τόσα χρόνια τον ταλανίζει;

Στόχος του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου είναι η στήριξη της παραγωγής και της προώθησης της ταινίας. Στην πραγματικότητα το ΕΚΚ έχει γίνει στα 25 χρόνια λειτουργίας του ο αποκλειστικός —με ελάχιστες εξαιρέσεις— παραγωγός του ελληνικού κινηματογράφου. Πάρα πολύ μεγάλος αριθμός σκηνοθετών χρηματοδοτήθηκαν, τουλάχιστον μία φορά, για να κάνουν τις ταινίες τους. Μπορεί τις περισσότερες φορές οι ταινίες να υστερούσαν, αλλά γι' αυτό δεν ευθύνεται αποκλειστικά, και στο βαθμό που του αποδίδεται από κριτικούς και σκηνοθέτες ενίοτε, το ΕΚΚ. Επίσης, θα πρέπει να τονίσουμε ότι όλα αυτά τα χρόνια έγιναν αξιόλογες και μερικές φορές πολύ σπουδαίες ταινίες, αλλά ίσως δεν ήταν αρκετές για να προστατέψουν την κινηματογραφία μας από την οικονομική και αισθητική ανέχεια ή να της προσδώσουν εκείνο το ιδιαίτερο στίγμα που θα την αναγόρευε σε εθνική κινηματογραφία. Πρέπει το ΕΚΚ να στηρίζει τους νέους δημιουργούς και με ποια κριτήρια;

Είναι ασφαλές το κριτήριο του σεναρίου για το ποιος αξίζει να χρηματοδοτηθεί; Μήπως πρέπει να ενισχύονται περισσότερο οι δοκιμασμένοι δημιουργοί που έχουν και πιο πολλές ελπίδες να φέρουν κάποια από τα λεφτά που δαπανήθηκαν πίσω;

Την απάντηση σε όλα αυτά θα δώσει η γενναία αύξηση των χρημάτων που δίνεται στο ΕΚΚ από την πολιτεία και από το ΕΚΚ στους δημιουργούς, που θα συνοδεύεται όμως από τη θέσπιση αξιολογικών, διάφανων και σύνθετων κριτηρίων για την επιλογή των υπό χρηματοδότηση ταινιών, «ανάπτυξη της κινηματογραφικής παιδείας σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, ενεργοποίηση του μέχρι σήμερα διακοσμητικού Συμβουλίου της Κινηματογραφίας, εκπαίδευση κινηματογραφικών φορέων, εκκίνηση οικονομικού σχεδίου για τη χρηματοδότηση των παραγωγών, τήρηση επιτέλους του νόμου που αξιώνει από τα κανάλια να δίνουν το 1,5% του τζίρου τους για την παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, κίνητρα για την ενίσχυση της ανεξάρτητης παραγωγής, ενεργοποίηση κάθε άλλης μορφής εναλλακτικής διανομής, όπως το δίκτυο δημοτικών κινηματογράφων και των κινηματογραφικών λεσχών, οι αίθουσες τέχνης κ. ά.»¹

Και όσον αφορά το δίκτυο κινηματογράφων FILMCENTER που δημιουργήθηκε το 2000 από το ΕΚΚ και περιλαμβάνει 7 αίθουσες σε Αθήνα και επαρχία με σκοπό την ενίσχυση του ελληνικού σινεμά και σε δεύτερο επίπεδο του ευρωπαϊκού και των άλλων περιθωριακών κινηματογραφιών, θα πρέπει να πούμε ότι μέχρι σήμερα έχει στοιχίσει στο ΕΚΚ 2.500.000 ευρώ και έχει καταλήξει να παίζει κατά 85% ξένες και αμφισβητούμενης ποιότητας ταινίες, ενώ και από τις λίγες ελληνικές που παίζονται, οι περισσότερες έχουν διανομή και σε άλλες αίθουσες, σε βάρος άλλων που δεν έχουν καθόλου.

Παρόλο που η προσφορά των Σωματείων στο χώρο του κινηματογράφου είναι σημαντική, θα πρέπει να πούμε ότι απουσιάζει μια οριζόντια διασύνδεση μεταξύ τους που θα εξασφάλιζε τη χάρση μιας συνολικότερης και δυναμικότερης στρατηγικής για την επίλυση των θεμάτων που απασχολούν τους ανθρώπους του κινηματογράφου,

WAVE 97,4

www.wavefm.gr

Αλεξάνδρου Υψηλάντου 216, 26222 Πάτρα
 Τηλ. / Fax: 2610 314654
<http://www.wavefm.gr>
 email: info@wavefm.gr

ΜΟΥΣΙΚΗ!
όχι ... λόγια

εξαιτίας της επικρότησης μικροαυνδικαλιστικών λογικών.

Για το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης χρησιμοποιούμε τα λόγια της νέας καλλιτεχνικής του διευθύντριας Δέσποινας Μουζόκη με την οποία συμφωνούμε απολύτως: «Παρόλη την προσφορά του στη γνωριμία με ξένες κινηματογραφίες και ταινίες που ποτέ δεν θα ερχόμασταν σε επαφή, διαπιστώνεται υποβόητη η ελληνική κινηματογραφία και ισχυρή και περιθωριακή παρουσία της σε ένα φεστιβάλ που δημιουργήθηκε ακριβώς για να την στηρίξει». Αλλά, παρόλο που δεν αμφισβητούμε τις προθέσεις της κ. Μουζόκη, δεν συμβαίνει το ίδιο με τις προθέσεις του υπουργού Πολιτισμού Γιώργου Βουλγαράκη που αν και αποτελεί γιο τον πολιτισμό «φωτεινότερη» περίοδο από εκείνη του προκατόχου του κ. Τατούλη, αντικαθιστώντας τον κ. Βαλτινό με τον κ. Παπολιό στο τιμόνι του ΕΚΚ και ανοίγοντας πόλι τους κρουσούς της πολιτείας για την παραγωγή ταινιών, δεν μας εμπνέει ιδιαίτε-

τερη εμπιστοσύνη ότι τα πράγματα θα πάνε πολύ καλύτερα. Τελευταία του κίνηση ήταν να αλλάξει τον αναπληρωτή γενικό διευθυντή Δημήτρη Μπαρόνη, επιλογή της κ. Μουζόκη, με τον Μάρκο Χολέβα χωρίς να την συμβουλευτεί. Η παρατυπία; Ο αναπληρωτής γενικός διευθυντής του φεστιβάλ, που στις ορμοδιότητές του ανήκει το διοικητικό και οργανωτικό σκέλος του θεσμού, είναι ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον διευθυντή και διορίζεται από τον υπουργό.

Άλλο παράδειγμα οι ελληνικές ταινίες μικρού μήκους που την τελευταία δεκαετία πορούσαν ιδιαίτερη καλλιτεχνική ποιότητα και πολλές βραβεύτηκαν σε πολλά φεστιβάλ του εξωτερικού. Οι γενιά των δημιουργών τους που είναι όλοι νέοι, κινδυνεύει να καθεί εξαιτίας της δυσλειτουργίας του συστήματος της ελληνικής κινηματογραφίας.

Και τέλος, οι έλληνες σκηνοθέτες και οι υπόλοιποι άνθρωποι του ελληνικού κινηματογράφου που παίζουν μπάλα; Έχουν καθόλου γήπεδο δικό τους ή πέφτουν θύματα μιας πραγματικότητας που άλλοι αυθαίρετα δημιουργούν γι' αυτούς και εκείνοι υποχρεώνονται να την ακολουθούν; Σημαντικό μερίδιο ευθύνης φέρουν και οι ίδιοι οι δημιουργοί. Οι περισσότεροι σκηνοθέτες έχουν φυλακιστεί στη στείρα οντίληψη που τους θέλει κρατικοδίαιτους. Που όταν δεν τους χρηματοδοτεί το ΕΚΚ, μέχρι να ξανάρθει η σειρά τους θα τα βγάλουν πέρα μέσω της τηλεόρασης ή της δισφήμισης, αφού ο ελληνικός κινηματογράφος δεν μπορεί να τους εξασφαλίσει αποκλειστική απασχόληση. Επειδή όπως είπαμε λεφτά δίνονται πολύ λίγα, με τα χρόνια μεγαλώνουν «η γκρίνια, η μιζέρια, η αναξιοκρατία και η ευνοιοκρατία, ο παραγοντισμός, η συντεχνιακή νοστροπία, που οδηγούν στον εκμαυλισμό των συνειδήσεων, τον αμοραλισμό, τον ευνοχισμό πολλών αυθεντικών ταλέντων και τον αποπροσανατολισμό των νέων.»²

Οι δημιουργοί λοιπόν και ιδιαίτερα οι νέοι θα έπρεπε ειδικό αίμα που οι νέες τεχνολογίες μπορούν να βοηθήσουν, να αναζητήσουν εναλλακτικούς και ανεξόρτητους τρόπους παραγωγής των ταινιών τους, που θα τους εξασφάλιζαν και μεγαλύτερη ελευθερία όσον αφορά τις αισθητικές τους επιλογές. Θα μπορούσαν επίσης οι παλιότεροι να βοηθήσουν περισσότερο και αποτελεσματικότερα την προσπάθεια ανάπτυξης της κινηματογραφικής παιδείας στον τόπο μας.

Το Δόντι, η Κινηματογραφική Λέσχη της Πάτρας και ο γράφων θα συνεχίσουν και φέτος για Τρίτη χρονιά, με ακόμα καλύτερη οργάνωση, περισσότερη όρεξη και μεράκι και επιδιώκοντας μια εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ των κινηματογραφικών φορέων της Πάτρας, τα σεμινάρια και εργαστήρια που στοχεύουν να στρέψουν τους νέους ανθρώπους και όσους από τους μεγαλύτερους νιώθουν νέοι, στους κόλπους μιας εναλλακτικής, ανεξόρτητης και ανατρεπτικής κατεύθυνσης δημιουργίας.

¹ Θάνος Αναστόπουλος, σκηνοθέτης: στην ημερίδα του περιοδικού Highlights στις 9-6-2005

² Άρης Φατούρος, σκηνοθέτης και υπεύθυνος σχεδιασμού του προγράμματος Μικροφίλμ της ΕΡΤ στην ίδια ημερίδα

Μια συλλεκτική έκδοση από το ΔΟΝΤΙ

Τα γεγονότα της περιόδου **1940-41** όπως τα κατέγραψε ανώτερος αξιωματικός της Χωροφυλακής μαζί με ανέκδοτο αρχειακό υλικό

«έδεχθημεν
αεροπορικήν
επίδρομήν...»

Κείμενα - Επιμέλεια
Ξενοφών Αργ. Παπαευθυμίου

ΤΑ ΧΑΛ-ΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΜ ΡΟΜΠΙΝΣ

του Αργύρη Καραβούλια

Όταν θες να γράψεις για τον Ρόμπινς είναι σαν να θέλεις να ανοίξεις το κλουβί του κόσμου, να πετάξεις με τα φτερά που σου κλέψανε, να ουρλιάξεις από χαρά και από πόνο.

Η γραφή του Ρόμπινς είναι σαν βροχή κάποιο πρωινό του Μαΐου όταν βγαίνεις από το σπίτι σου χωρίς ομπρέλα, μια γραφή ανατριχιαστικά ρεαλιστική, υποβόσκουσα ποιητική, εκκωφαντικά πολιτική, ανερευθρίαστα ερωτική, μια γραφή που ξεκύνεται σαν καταρράκτης λέξεων, εικόνων και νοημάτων, ονείρων και ιδιαίτερων σημασιών, μια γραφή από κάποιο σπάνιο ημερολόγιο αποκλειστικά για σένα...

Ο Τομ Ρόμπινς, εγγονός του Ουίτμαν, ο μικρότερος αδελφός του Μπάρουζ και γιος της Βιρτζίνια Γουλφ, ομοσάιματος με τον Δαλάι Λάμα, τον Κριοναμούρτι και τον Καστανέντα, συμπαίκτης του Τίμοθυ Λήρι και μάγος - φύλαρχος του Σιάτλ, ο Σαίξπηρ της ψυχεδέλειας και ο Θερβάντες του rock and roll, ο ποιητής της πτώσης, κραδαίνει στα μάτια μας το παλλόμενο σκουλήκι από το σάπιο μήλο των πρωτόπλαστων και απαγγέλλει με την βουνίσια αντοχή του τα σονέτα της θύελλας και του κεραυνού.

Δολιοφθορέας και επαναστάτης, μηρυκαστικό ον και θεοκλέπτης, τα έργα του όρουν σαν επιταχυντές της πραγματικότητας.

Ατίθασα, αθάνα, βρώμικα και σεμνά, αποφασίζεις να ξενυχτήσεις μαζί του και σε παρασέρνει στην άκρη του κόσμου, ανοίγουν οι ασκοί του Αιόλου (τυχαίο που στην Ελλάδα τα έργα του τα εκδίδουν οι εκδόσεις Αίολος;), παρελαύνει μπροστά από τα μάτια σου όλο το κωμικοτραγικό σινάφι της ύπαρξης, άγγελοι και δαίμονες, ο θεός και ο διάβολος και οι μεταμφιέσεις τους.

Τα βιβλία του είναι σαν αφίσες πορνοστάρ σε παιδικά δωμάτια, σαν γεμάτα μπουκάλια με οξύ που αποφράσουν τους μπουκωμένους αγωγούς του κόσμου, ένα ουράνιο τόξο κρεμασμένο στον λαιμό της έμπνευσης!

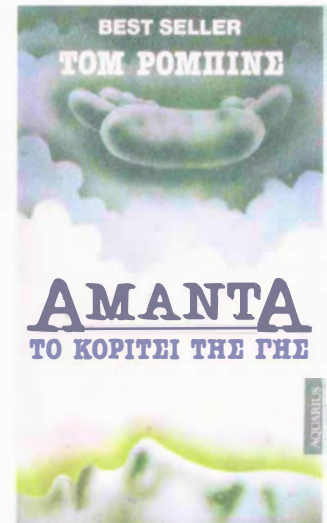
Αστείος, απρόβλεπτος, προκλητικός, διουγής, μυστικός, εξτρεμιστής και ρομαντικός, οραμοσιτής και ερωτικός, εκμουλιστής συνειδήσεων και πορθητής παθών.

Ασυγκράτητος σαν χείμαρρος και ορμητικός σαν τα νερά του Νιαγάρο, φλύαρος σαν την βροχή και σιωπηλός σαν τον πυθμένα της λίμνης Ταγκανίκο, μοναδικός σαν την κοραλλένια κορυφή του Κιλιμάντζορο.

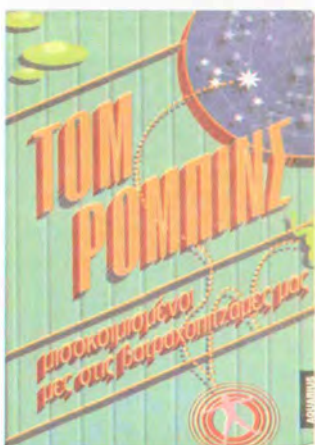
Ο Ρόμπινς έχει φτερά στο χέρια του, γράφει σαν να πετάει, βουτά από ψηλά με ορμή στη θάλασσα του μελανιού και βγοίνει έχοντας στο ράμφος του μερικά από το καλύτερα εδέσματα, μας κάνει το τραπέζι με τις πιο ζουμερές ποικιλίες, με το καλύτερο κρέατα και κρασιά, (χορτοφάγοι η τελευταίο σας ευκοιρία), ακονίζει τον ουρανίσκο μας έως την τελευταία σελίδα και η πέψη κρατάει κάτι μήνες, ουτή η γλυκιά αέρινη οίσθηση που έχεις αφού σκωθείς από το συμπόσιο των θεών.

Αγαπητός όσο λίγοι από χιλιάδες αναγνώστες, με υπερβολικές έως βαθμού ανησυχίας συμπάθειες, το ύφος του, η ζωντάνια του λόγου του, το εύστροφο πνεύμα του, το επικίνδυνο χιούμορ του, οι απίθανες πλοκές του, οι μοναδικές αναφορές και η πλούσια λεξιλεία του. Τα έργα του είναι δισσοτυρωμένο πυρά, μαγικά πουγκιά που κρύβουν μέσω τους την αλημική συνταγή των μεταστοιχειώσεων, σχεδίες ουτοσκέδιες, που σε ταξιδεύουν στην γεμάτη μαγευτικά τοπίο θάλασσα της γλώσσας.

Στο τελευταίο βιβλίο του *Αγριόπαπιες Πετούν Ανάστροφα*, ένα σπάνιο κείμενο που κατά καιρούς είχαν δει το φως της δημοσιότητας σε διάφορα έντυπο, ή ανέκδοτα, ταξιδιωτικές εντυπώσεις, αφιερώματα και αναφορές σε διάφορα θέματα, όπως επίσης και κάποια διηγήματα και ποίηση, (άλλωστε ο Ρόμπινς δεν χρειάζεται να γράψει ποιήματα για να γράψει ποίηση), ανακαλύπτουμε έναν Ρόμπινς που ανασύρει από το βάθος της γνωσιολογικής του θάλασσας υπέροχα σχόλιο και απόψεις χαρακτηριστικό της πληθωριστικής του φύσης, έναν Ρόμπινς που κάνει αναφορές στα πάντα, από τον σχολιασμό των σίξτις ως τον εμπνευσμένο παιάνα των βροχών του Σιάτλ. Ο Ρόμπινς ξέρεi όσο κανείς άλλος να χτυπά με το μαγικό ραβδί των λέξεων τον αναγνώστη, να ανοίγει δρόμους ανάμεσα σε αδιέξοδα, να κωδικοποιεί τα μηνύματα του χάους και να αποσυναρμολογεί στα

εξ'ων συνετέθη την πραγματικότητα.

Εμβριθής και γεμάτος οράματα, σαρκαστικός και σφηνισμένο άλογο, ειρηνικός και μαχόμενος σαν Αχιλλέας στα πεδία της γνώσης, μας προκαλεί και μας προσκαλεί, μας καλεί και μας εγκαλεί πίσω στο Αδιαμόρφωτο.

Τα βιβλία του ορόσημα κάθε γνήσιου εξερευνητή του Ανθρώπινου, εκκεντρικά προσκλητήρια για την ανάδυση του Πνεύματος, γεμάτος μεταδοτική έμπνευση σαν θανσηφόρος ιός, με διαστελλόμενη στο άπειρο την αίσθηση της περιπέτειας.

Πολυεπίπεδα και αιγιματικά, διαπερνούν τις περιοχές του κόσμου σαν ριπές λεξοβόλων, στήνουν στον τοίχο τους συμβιβασμούς και τα κατεστημένα, περνούν από φάλαγγα την εξουσιοφρένεια και τους σπανταχού μαραζωμένους λακέδες της.

Λυρικός και πρόστιχος, μας καθοδηγεί σαν σαμάνος που βρίσκεται στην μεθόριο των κόσμων.

Από το *Αμάντα Το Κορίτσι της Γης*, ένα βιβλίο που μιλάει για την ελευθερία και την εξέγερση, για τα λουκάνικα και το σώμα (από πού έρχεται;) του Χριστού, για την χαρά της ζωής και την σπάνια απηασία της, στον *Τρυποκάρυδο*, μια απίθανη ιστορία αγάπης και πολιτικής, ένας συνδυασμός ρομαντισμού και εμρηπτικών μανιφέστων, η παρανομία και τα μυστικά του φεγγαριού, οι πυραμίδες και μια τζούρα από τα γνήσια κάμελ, ένα εκτροχιασμένο παραμύθι, ένα ξεδίπλωμα μυστικών και συνταγών για μια σειρά πολύ πρακτικών ζητημάτων.

Με το *Ακόμα και οι καουμπόισσες μελαγχολούν*, μας μπει στα μυστικά του χρόνου και των ράντζων της άγριας δύσης, στην γεωφυσική και τους αντίχειρες, περιφερόμεθα σε εκστατική τροχιά γύρω από την τέχνη, βουτάμε στο κρανίο της ποίησης...

Στο *Άρωμα του ονείρου*, ζαλιζόμαστε από την γεμάτη αρώματα ατμόσφαιρα, μια διαόρομή γεμάτη από περιπέτεια και απηασσία, από θρησκευτικότητα και παντζάρια, από τον θεό Πάνα και ένα ανακάτεμα από πρωτόγονα ζωώδη ένστικτα, ένα ειδυλλιακό ζευγάρι των τεσσάρων σημείων του ορίζοντα και των περιοχών του χρόνου...

Στο *Ο Χορός των εφτά πέπλων*, έχει βαλθεί να μας ταρακουνήσει ως τα τρίαβαθα της ψυχής, η πιο μεγάλη αφηρησιατική συντα-

γή και η πιο όμορφη κατάθεση για το μυστικό φως των πραγμάτων, ένας τελεουργικός χορός στην κόψη της Μέσης Ανατολής, με την μέση του πιο ντελικάτου θηλικού, ένα κάλεσμα από την πρωταρχική μητέρα θεά με οδηγό μια πορφυρογέννητη έμπνευση.

Και με όσα χρήματα γεμίζει τις τσέπες μας, με τον *Χορό των εφτά πέπλων*, μας τα παίρνει πάλι πίσω με το *Μισοκοιμισμένοι μέσα στις βατραχοπιτζάμες μας*...

Στο *Μισοκοιμισμένοι μέσα στις βατραχοπιτζάμες μας*, μας υπενθυμίζει την καταγωγή μας, βάζει αντηχεία στα πρωτόγονα κύτταρα μας, μέσα στις σπηλιές που πρωτογνωριαστήκαμε, μας μαθαίνει τα Ταρό και παίζει με τον χρόνο, μας συστήνει στα ιδιαίτερα γούστα των αφηρησιμένων όντων, μας μιλάει για τα αμφίβια και τους εξωγήινους και μας ξεναγεί στα χρηματιστήρια του κόσμου λίγο πριν το μεγάλο κραχ...

Και φτάνουμε στο *Αγριεμένοι Αναπήρωι Επιστρέφουν από Καυτά Κλίματα*. Εδώ ο Ρόμπινς τα δίνει όλα (και έχει πολλά), στο απόγειο της έμπνευσης, της πιο βαθιάς ενόρασης, του πιο μεγάλου ανοίγματος, το ψιθύρισμα των κρυμμένων νοημάτων, η έκθεση στην πιο γαργαλιστή ακτινοβολία, ένας πρωτοφανής πίδακας από την ψυχή της γλώσσας, ως την *anima mundi*.

Ένα διαπεραστικό σοκ κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης, (ίσως χρειαστεί να το διαβάσετε σε αναπηρικό καροτσάκι), ένα ξεχείλιμα συμπαντικών αληθειών σε μια συμφωνία φωτός και σκότους, ο mister Ρόμπινς σε όλη του την έκταση...

Τελευταίο έργο που είδε το φως ετούτου του μάταιου κόσμου είναι το *villa incognito*, μια συνύπαρξη βετεράνων του πολέμου στο Βιετνάμ σε μια μεταξένια σονάτα από τοπία της άπω ανατολής, αγγίγματα από κορίτσια με ροδαλά μάγουλα και γαρνιτούρα από τις καλύτερες μαγιονέζες...

Τα βιβλία του Τομ Ρόμπινς είναι ευτυχώς όλα εδώ, γεμάτα από σεξ και περιέργες συμπώσεις, όλα τους μια αφορμή για ξεβόλεμα, μια απαραίτητη προσθήκη στο οπλοστάσιο της γνώσης.

Σπάνια συγγραφείς έχουν τον ρυθμό, την ανάσα, τον ιδρώτα του Τόμ Ρόμπινς, τις αστείρευτες ριπές του από χιούμορ, τα όνειρά του.

Να απημείωσω τελειώνοντας πως τα βιβλία του Τομ Ρόμπινς κυκλοφορούν όλα στην Ελλάδα από τις εκδόσεις Αίολος, σε μεταφράσεις που δεν αδικούν καθόλου το πρωτότυπο.

Η γραφή του Ρόμπινς είναι σαν βροχή κάποιο πρωινό του Μαΐου όταν βγαίνεις από το σπίτι σου χωρίς ομπρέλα. Γραφή ανατριχιαστικά ρεαλιστική, υποβόσκουσα ποιητική, εκκωφαντικά πολιτική, ανερευθρίαστα ερωτική, που ξεχύνεται σαν καταρράκτης λεξεων, εικόνων και νοημάτων, ονείρων και ιδιαίτερων σημασιών. Γραφή από κάποιο σπανιο ημερολογιο αποκλειστικά για σένα...

της Εύης Γκοιτοπούλου

ΑΠΟ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ

«Θέατρο. Μια τέχνη τεχνών»,
(23/1/06 - 31/12/06, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού)

Πρόκειται για ένα μοναδικό πολιτιστικό γεγονός, που ακολούθως έχει αφενός να κάνει τους επισκέπτες να αγαπήσουν το θέατρο μέσα από τη μαγεία της παραγωγής μιας παράστασης και να γίνουν καλύτεροι και πιο υποψιασμένοι θεατές και αφετέρου να παρουσιάσει όλες τις πλευρές του θεάτρου και των θεατρικών παραστάσεων, πέρα από το αποτέλεσμα στο οποίο περιορίζεται η όποια γνώση μας περί θεάτρου. Η έκθεση αναδεικνύει πόσο πολύπλευρη εργασία είναι η προετοιμασία μιας παράστασης και πόσο διαφορετικοί επαγγελματίες τεχνικοί, επιστήμονες και κυρίως καλλιτέχνες συμμετέχουν. Επιπλέον, παρουσιάζει την εξέλιξη της τέχνης του θεάτρου μέσα στους αιώνες. Κύριος άξονας της έκθεσης είναι το δυτικό θέατρο με αναφορές και στο θέατρο άλλων πολιτισμών. Η έκθεση αποτελείται από δέκα ενότητες, καθεμιά από τις οποίες παρέχει λεπτομερές υλικό για κάθε τομέα παραγωγής μιας θεατρικής παράστασης αλλά και για συγκεκριμένα είδη θεάτρου.

Είσοδος: Ελεύθερη, Τηλ Επικοινωνίας: 210-4835300

Πάτρα

«Η παλιά γενιά της Λεμεσού», (14/9/06 - 30/9/06, Δημοτική Πινακοθήκη Πατρών)

Οι Νεοί Καλλιτέχνες της Λεμεσού, (15/9/06 - 15/10/06, Μύλοι Αγ. Γεωργίου)

Η Οικτική Παράδοση της Κύπρου, (16/9/06 - 15/10/06, Εκθεσιακός χώρος «Λαδόπουλος»)

Αρχαιολογική Έκθεση

Τηλ Επικοινωνίας: 2610368000

Υπόλοιπη Ελλάδα

«CANDIA - CRETA - ΚΡΗΤΗ. Ο χώρος και ο χρόνος (16ος - 18ος αιώνας)», Έκθεση χαρτογραφίας, (28/1/06 - 31/10/06, Ιστορικό Μουσείο Κρήτης)

Η έκθεση, μέσα από επτά ενότητες, παρακολουθεί τις εξελίξεις στη χαρτογραφική απεικόνιση του νησιού μέχρι την κατάκτησή του από τους Οθωμανούς. Τηλ Επικοινωνίας: 210 3221 335, 210 3230 900

«Αστικά Τοπίο», Έκθεση Χαρακτικής, (23/3/06 - 29/12/06, Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων)

Η έκθεση πραγματοποιείται με τη συμμετοχή 44 σύγχρονων Ελλήνων χαρακτών, οι οποίοι δημιούργησαν έργα για τη συγκεκριμένη θεματική. Οι περισσότεροι είναι μαθητές σπουδίων Ελλήνων εικαστικών καλλιτεχνών, όπως οι Κεφαλληνός, Γραμματόπουλος και Εξαρχόπουλος. Τηλ Επικοινωνίας: 210-3231841

Αναδρομική έκθεση του Μαρίνο Μαρίνι στην Εθνική Γλυπτοθήκη, (27/6/06 - 30/10/06)

Η έκθεση περιλαμβάνει 56 γλυπτά, 13 πίνακες ζωγραφικής και 11 χαρακτηριστικά έργα. Τηλ Επικοινωνίας: 210-7709855

«Το πολύτιμο της παράδοσης», (6/7/06 - 31/12/06, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού)

Παρουσιάζονται πολύτιμα, πολυτελή αλλά και ξεχωριστά αντικείμενα από τις συλλογές του Λαογραφικού Μουσείου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τηλ Επικοινωνίας: 2310-868570

Χρίστος Καράς - Δημήτρης Μυταράς «Πλόες XII: Μυθολογίες του εφήμερου», (22/7/06 - 30/9/06, Ίδρυμα Πέτρου & Μαρίκας Κυδωνιώς, Άνδρος)

Το εφήμερο και οι μεταβολές του έχουν διαδραματίσει στα έργα τους καθοριστικό ρόλο, συνδεδεμένα με μύθους και πραγματικότητες που συνεχώς αναμορφώνονται και αναδομούνται. Τηλ Επικοινωνίας: 22820-24598

«Ο Μεγάλος Περίπατος» από το ΕΜΣΤ, (17/7/06 - 29/9/06, Αθήνα)

Με τη συμμετοχή 44 καλλιτεχνών από όλο τον κόσμο πραγματοποιείται η έκθεση αυτή, η ιδέα της οποίας γεννήθηκε από τη γειτνίαση του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της Αθήνας. Τηλ Επικοινωνίας: 210-9242111-2

«Η Λαϊκή Τέχνη στο Σχολείο: Το Ελληνικό Σπίτι», (5/8/06 - 31/10/06, Ιστορικό Αρχείο-Μουσείο Υόρας)

Έκθεση αφιερωμένη σε μια σημαντική πτυχή του έργου της Αγγελικής Χατζημιχάλη, στην Οικοκυρική Βιοτεχνική Επαγγελματική Σχολή «Το Ελληνικό Σπίτι» την οποία ίδρυσε το 1938. Τηλ Επικοινωνίας: 22980-52355, 54142
«Κειμήλια του Πρωτότου», (28/5/06 - 30/11/06, Αγιορειτική Εστία Θεσσαλονίκης)

Μετά τη μεγάλη έκθεση των Θησαυρών του Αγίου Όρους το 1997, αυθεντικά ιερά κειμήλια από το σκευοφυλάκιο του Πρωτότου του Αγίου Όρους εκτίθενται στη Θεσσαλονίκη, Τηλ Επικοινωνίας: 2310-263308

Της Εύης Γκοισσοπούλου

Dale Chihuli

Η άθραυστη γοητεία του γυαλιού

Φαντάσου ότι μπορούμε να μετατρέψουμε την άμμο, το φθινότερο υλικό του κόσμου, σε αυτό (κρυστάλλινο ποτήρι). Αν αυτό δεν είναι αλχημεία, τότε δεν ξέρω τι άλλο μπορεί να είναι.

Dale Chihuli

Το γυαλί αποτελεί κομμάτι της καθημερινότητας των ανθρώπων από τη λίθινη κιάλα εποχή όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν κοπτικά εργαλεία από φυσικό γυαλί, τον οψιδιανό ή ηαλοψίτη. Ο Πλίνιος μας πληροφορεί ότι ο τρόπος κατασκευής του ανακαλύφθηκε τυχαία το 5.000 π. Χ. από τους Φοίνικες. Από τις σημαντικότερες ημερομηνίες στην μακριά ιστορία του είναι η περίοδος 27 π. Χ. με 14 μ. Χ. κατά την διάρκεια της οποίας Σύριοι τεχνίτες στη Σιδώνα εφευρίσκουν μια νέα τεχνική κατασκευής γυάλινων αντικειμένων: το φύσημα του γυαλιού. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο αωλήνας που χρησιμοποιείται στη διαδικασία του φυσήματος, ελάχιστα έχει αλλάξει από τότε.

Παρόλο που η τέχνη του γυαλιού είναι γνωστή από αιώνες, πολύ πρόσφατα άρχισε να θεωρείται Τέχνη και όχι χειροτεχνία και να διαχωρίζονται οι καλλιτέχνες από τους τεχνίτες. Κι αυτό οφείλεται κατά κοινή ομολογία σε έναν άνθρωπο με ασιγαστο πάθος για το γυαλί και την εξερεύνηση των δυνατοτήτων του. Τον πρωτοπόρο σε όλα τα επίπεδα Ντέιλ Τσιχούλι. Ο ίδιος δηλώνει ότι «το κόλλιστο σε όλους τους τομείς είναι μορφή τέχνης. Μια ταινία μπορεί να είναι υψηλή τέχνη ή μπορεί να είναι κακοφτιαγμένη ή και φτωχά προωθημένη. Εάν όμως συγκρίνει τους ανθρώπους σε κάποιο επίπεδο, αυτό έχει σημασία. Επηρέασα τους ανθρώπους στο να δουν τη δημιουργία γυάλινων αντικειμένων ως Τέχνη; Ναι, γιατί ενδιαφέρθηκα πολύ και πάλεψα να εισαγάγω τα έργα μου σε μουσεία. Αλλά το αν είμαι καλλιτέχνης ή απλός τεχνίτης δεν με απασχολεί».

Γεννήθηκε το 1941 στην Τακόμα των Ηνωμένων Πολιτειών. Στις αρχές του '60 σπούδασε αρχιτεκτονική και διακοσμητική αλλά μέχρι το 1965 είχε ήδη γοητευτεί από την τεχνική του φυστού γυαλιού. Γράφτηκε στο πανεπιστή-

μιο του Ουισκόνσιν, στην ειδικότητα δημιουργίας αντικειμένων από γυαλί, ένα πρωτοποριακό τμήμα που δημιουργήθηκε από τον ιδρυτή του λεγόμενου Κινήματος Εργαστηρίου του Γυαλιού, τον Χάρβεϊ Λίτλτον. Μετά από σπουδές και στην γλυπτική, παρακολούθησε την ειδικότητα της κεραμικής στη Σχολή Διακοσμητικής του Ρόουντ Άιλαντ όπου δίδαξε κατόπιν και εφάρμοσε ένα επαναστατικό πρόγραμμα στη δίδασκαλία της τεχνικής του φυστού γυαλιού, δημιουργώντας τη γενιά των πρώτων αναγνωρισμένων καλλιτεχνών στο συγκεκριμένο τομέα. Ο Τσιχούλι είναι ο πρώτος που χρησιμοποιεί διαφορετικά υλικά (γυαλί, πλαστικό, νέον, πάγο, χαρτί κ.ά) και διάφορες τεχνικές δημιουργίας των έργων του, όντας επηρεασμένος από τον άνεμο που φυσάει το εξήντα και καταλύει τα όρια ανάμεσα στις τέχνες. Έχει μάλιστα δημιουργήσει και ένα νέο υλικό, κάτι μεταξύ γυαλιού και πλαστικού για τη δημιουργία πολύ μεγάλων έργων για να λιγοστεύσει το

KOMMΩΤΗΡΙΟ
ANTA & EYH
hairdressing art

Αγ. Ανδρέου 178-180 (1ος όροφος)
Τηλ. 2610-334.282, e-mail: info@anta-evi.gr

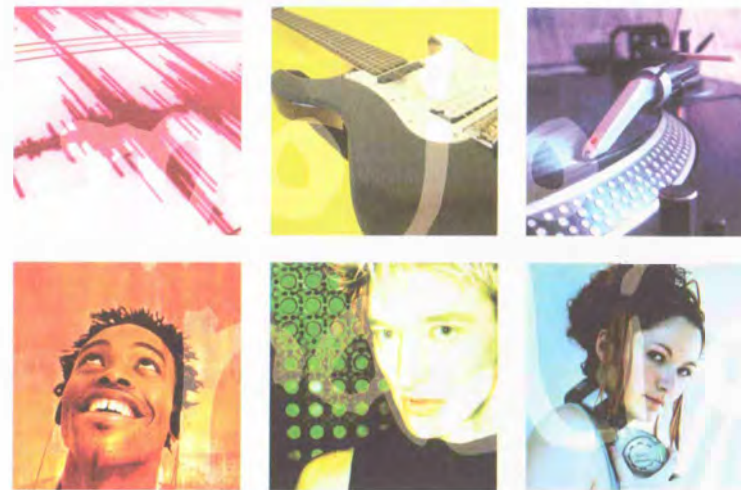

βάρους τους. Και συνεχίζει να πρωτοπορεί συνιδρύοντας το 1971 τη θρυλική σχολή Πίλτσακ (Pilchuck) στην Ουάσιγκτον, την οποία διευθύνει μέχρι το 1989. Το Πίλτσακ γίνεται τόπος συνάντησης καλλιτεχνών από διάφορους χώρους και από όλο τον κόσμο και εργαστήριο ζύμωσης της ανάμειξης των τεχνών. Πολύ σημαντική καινοτομία του είναι και η συνεργασία με άλλους ανθρώπους, τεχνίτες και καλλιτέχνες, στη δημιουργία των έργων του. Σταμάτησε να «φυσάει» ο ίδιος το γυαλί εξ' αιτίας ενός ατυχήματος το 1976 που τον άφησε τυφλό από το ένα μάτι. Ατύχημα που δεν πτόσηε καθόλου αυτόν τον αεικίνητο καλλιτέχνη. Αντίθετα, ο καλλιτεχνικός κόσμος κέρρισε έναν πρωτοποριακό ζωγράφο. Όπως λέει ο ίδιος, «Επειδή δεν θεωρώ τον εαυτό μου καλό δάσκαλο και δεν μπορούσα να εκφράσω πλήρως αυτό που ήθελα να δημιουργήσω στους συνεργάτες μου μετά το ατύχημα, άρχισα να σχεδιάζω περισσότερο, πειραματιζόμενος πλέον με το χρώμα, το σχέδιο και τις τεχνικές καθώς ήθελα το αποτέλεσμα στο χαρτί να μοιάζει σαν να είναι γυάλινο».

Ο Τσιουόλι δημιουργεί έργα ευρείας κλίμακας. Από πολύ μικρά κομμάτια έως γιγάντιες κατασκευές, κυρίως αποτελούμενες από διαφορετικά μέρη. Είναι γνωστός τόσο για τα βάζα και τις κούπες του όσο και για την διακόσμηση εσωτερικών χώρων και κήπων με κατασκευές από γυαλί που συναγωνίζονται σε ακρίβεια και ομορφιά τις δημιουργίες της φύσης. Λουλούδια, φυτά και κοχύλια είναι τα αγαπημένα του θέματα τα οποία συνθέτει στους χαρακτηριστικούς του πολυέλαιους, σε καλάθια, σε συνθέσεις ικεμπάνα και στους γυάλινους κήπους του. Έργα του υπάρχουν σε πάνω από τριακόσια μουσεία, σε εξωτερικούς χώρους διαφόρων πόλεων και σε ιδιωτικές κατοικίες. Τα σχέδια για τα γλυπτά και τα αντικείμενα που δημιουργεί έχουν αποκτήσει δική τους ζωή και εκτίθεται και αυτά ως πίνακες ζωγραφικής σε διάφορους χώρους. Ακούραστος πρωτοπόρος συνεχίζει να πειραματίζεται και να δημιουργεί προσφέροντάς μας έργα που δίχως υπερβολή χαρακτηρίζονται ως «χάρμα οφθαλμών». Ένας άνθρωπος ταγμένος στην Τέχνη και την Ομορφιά. Στην υπηρεσία της ευφορίας. Στην υπηρεσία του Ανθρώπου.

mojo radio

jamm'n with us

www.mojoradio.gr

mojoradio

107.7

MAJOR OUTLAW JAMMING OUTFIT

Το άλμπουμ του μήνα

Η Πολιτεία για παιδιά είχε... δοντάκι

Άλλη μια «Πολιτεία για παιδιά», που διοργανώνει ο Δήμος του Ρίου τα τελευταία επτά χρόνια στο πλαίσιο του καλοκαιρινού πολιτιστικού προγράμματος «Νύχτες Πολιτισμού», ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία. Για τρεις μέρες (1, 2 και 3 Σεπτέμβρη) περισσότερα από τριακόσια παιδιά παρακολούθησαν τα πρωινά εργαστήρια δημιουργώντας, παίζοντας και μαθαίνοντας. Ζωγραφική, θεατρικό παιχνίδι, προβολές σλάιντς, χορός, κατασκευές ήταν τα μέσα για τα ποικίλα εργαστήρια που

στίνονταν καθημερινά και με πολύ ενθουσιασμό συμμετείχαν τα παιδιά.

Για πρώτη φορά φέτος στις δράσεις της Πολιτείας συμμετείχε και το περιοδικό ΤΟ ΔΟΝΤΙ με μια δράση που ενθουσίασε τα παιδιά και είχε μεγάλη συμμετοχή όλες τις μέρες. «Βλέπω, ακούω, κρίνω, καταγράφω...» ήταν ο τίτλος του εργαστηρίου και δεν ήταν άλλο από τη «μικρή» δημοσιογραφική ομάδα της Πολιτείας που... δεν όφησε τίποτα ασχολίαστο! Υπεύθυνη του προγράμματος ήταν η Γεωργία Χρόνη-Κακούρου, επιμελήτρια της Εθνικής Πινακοθήκης στη Σπύρτη και δρ. της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία υλοποιεί κυρίως εκπαιδευτικό προγράμματα.

Κάθε πρωινό μια διαφορετική ομάδα παιδιών κατέγραφε τα εργαστήρια της ημέρας, έπαιρνε συνεντεύξεις από τα άλλα παιδιά αλλά και τους ανθρώπους της Πολιτείας, σχολίαζε και ήταν πανταχού παρούσα! Σαν σωστοί δημοσιογράφοι, τα παιδιά δούλευαν και το απόγευμα, όχι μόνο καταγράφοντας τις απογευματινές δράσεις αλλά και παίρνοντας συνεντεύξεις από τους μεγάλους επισκέπτες. Με όπλα μολύβια, χαρτιά, δημοσιογραφικά μαγνητοφωνάκια και φωτογραφικές μηχανές κάλυψαν με ένα εκτενές ρεπορτάζ το σύνολο των ημερών. Το αποτέλεσμα είναι πραγματικό εντυπωσιακό. Όλο το υλικό, διαμορφωμένο πλέον αλλά χωρίς καμία παρέμβαση, θα κυκλοφορήσει σε ένα ειδικό τεύχος από τις εκδόσεις ΤΟ ΔΟΝΤΙ, με τον τίτλο ΤΟ ΔΟΝΤΑΚΙ. Αυτό θα είναι και το δώρο των παιδιών από το περιοδικό ΤΟ ΔΟΝΤΙ για τη φετινή Πολιτεία: οι κόποι τους, η σκέψη τους, η άποψή τους τυπωμένα στο χαρτί.

ΠΕΤΡΟΣ ΨΩΜΑΣ

1836 – 2006

ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΠΑΤΡΕΩΝ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ ΑΡΓ ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ

*Η ιστορία της Πάτρας μέσα
από τη ζωή και το έργο
των Δημάρχων της*

ΤΟ ΔΟΝΤΙ

Κοινωνία & Πολιτική

